Ἀριθ. 220 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕννατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐντὸς ἀλλοδαπῆ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 16 Μαρτίου 1880

Σφραγὶς τοῦ

ΓΕΡΟ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Στεφάνου Στρεῖτ, πρὸς ὃν ἐδωρήσατο αὐτὸ ἄλλοτε ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ γερο-Κολοκοτρώνη μακαρίτης Φωτάκος. Σ. τ. Δ.

Οἱ φέροντες τὸ παρόν μου Πολυχρόνης Πανάγος, Κωνσταντῖνος Πετρόπουλος καὶ Ἀργύρης Ζιούβελος, στέλλονται παρ' ἐμοῦ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ ἀναγκαιοτάτην ὑπόθεσιν ν' ἀνταμώσουν τοὺς Καπεταναίους· διατάττονται ὅλοι οἱ ἔφοροι, πρόκριτοι, καὶ ὅλοι οἱ πατριῶται ὅλων τῶν χωρίων ἀπ' ὅ,που ἀπεράσουν, νὰ τοὺς προαπηθεύουν χωρὶς ἀργοποριὰν κάθε ἀναγκαίαν βοήθειαν ἀπὸ ζωοτροφίαν, καὶ νὰ τοὺς ἀλάζουν τὰ ζῶα· ὅ,που φανῇ ἐναντιότης καὶ δυσκολία καὶ ἄργητα, ἂς ἠξεύρῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅτι θέλει παιδευθῇ αὐστηρῶς, καὶ θέλει λάβει μεγάλην ἐκδίκησιν.

Τῇ 6 Ἰουλίου 1822, ἐκ Τριπολιτζᾶς.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σας
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 145.

Γ'

Ὁ θίασος τοῦ Σινιὸρ Βιτάλη.

Ὅλην τὴν νύκτα ἐκοιμώμην βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου, διότι τὴν ἐπαύριον τὸ πρωΐ, ἅμα ἐξύπνησα, ἔψαυσα τὴν κλίνην μου καὶ ἐκύτταξα τριγύρω μου διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν μὲ εἶχον μετακομίσει.

Ὅλην τὴν αὐγὴν ὁ Βαρβερίνος τίποτε δὲν μοὶ εἶπε, καὶ ἤρχισα νὰ πιστεύω ὅτι ἐγκατέλιπε τὸν σκοπόν τοῦ νὰ μὲ στείλῃ εἰς τὸ κατάστημα. Βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα τὸν ὡμίλησε καὶ τὸν κατέπεισε νὰ μ' ἀφήσῃ.

Ὅταν ὅμως ἐκτύπησε μεσημέριον, ὁ Βαρβερίνος μοὶ εἶπε νὰ πάρω τὸν σκοῦφόν μου καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσω.

Τοῦτο μ' ἐτρόμαξε, κ' ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν μάναν Βαρβερίναν νὰ τῇ ζητήσω βοήθειαν. Κρυφίως ὅμως μοὶ ἔνευσεν ἐκείνη, καὶ τὸ νεῦμά της ἐσήμαινεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπακούσω. Συγχρόνως δι' ἑνὸς κινήματος τῆς χειρός της μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι δὲν ἔχω τίποτε νὰ φοβηθῶ.

Τότε, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐκίνησα κατόπιν τοῦ Βαρβερίνου.

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς οἰκίας μας ἕως τοῦ χωρίου ἦτον μακρά. Εἴχομεν μίαν ὥραν νὰ περιπατήσωμεν. Εἰς ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς ὥρας αὐτῆς οὔτε μίαν λέξιν δὲν μοὶ ἀπηύθυνεν. Ἐπροπορεύετο βραδέως, ὀλίγον χωλαίνων, χωρὶς τοῦ ἐλαχίστου κινήματος τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπτρέφετο δι' ὅλου τοῦ σώματός του διὰ νὰ βλέπῃ ἂν τὸν ἀκολουθῶ.

Ποῦ μ' ἐπήγαινε;

Ἡ ἀμφιβολία αὕτη μ' ἐτάραττεν, ὅσον καθησυχαστικὸν καὶ ἂν ἦτον τὸ νεῦμα τῆς μάνας Βαρβερίνας, καὶ διὰ νὰ διαφύγω τὸν ἀπειλοῦντά με κίνδυνον, ὡς προησθανόμην, ἐσκεπτόμην νὰ δραπετεύσω.

Πρὸς τοῦτο ἐπροσπάθουν νὰ μείνω ὀλίγον ὀπίσω, καὶ ὅταν θὰ ἤμην ἀρκετὰ μακρὰν, θὰ ἐρίπτομην εἰς τὴν τάφρον, ὅπου ἐφρόνουν ὅτι δὲν θὰ μ' εὕρισκε.

Κατ' ἀρχὰς μοὶ εἶπε μόνον νὰ τὸν ἀκολουθῶ κατὰ βῆμα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησε βεβαίως τὸν σκοπόν μου, καὶ μὲ συνέλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ μ' ἐκράτει σφικτῶς.

Ἠναγκασμένος ἤμην λοιπὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσω, καὶ τὸν ἠκολούθησα.

Οὕτως εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ ὅλοι, ὅπου διηρχόμεθα, ἐστρέφοντο καὶ μᾶς ἐκύτταζον, διότι ὡμοίαζον σκύλον δύστροπον συρόμενον μὲ σχοινίον.

Ὅταν δὲ διηρχόμεθα ἐμπρὸς εἰς τὸ καφενεῖον, ἄνθρωπός τις, ὅστις ἵστατο ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν, ἐκάλεσε τὸν Βαρβερίνον νὰ ἔμβῃ κατόπιν του.

Αὐτὸς τότε μὲ συνέλαβεν ἀπὸ τὸ αὐτίον, μ' ἔσπρωξεν ἐμπρὸς, καὶ ὅταν εἰσήλθομεν, ἔκλεισε τὴν θύραν.

Τοῦτο μὲ καθησύχασε. Τὸ καφενεῖον δὲν μοὶ ἐφαίνετο τόπος ἐπικίνδυνος· ἔπειτα δὲ ἦτον τὸ καφενεῖον, καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ διέλθω ἅπαξ διὰ τῆς θύρας του.

Τὸ καφενεῖον, τὸ καφενεῖον τοῦ ξενοδοχείου τῆς Καλῆς Κυρᾶς, τί πρᾶγμα ἠμποροῦσε νὰ εἶναι;

Ποσάκις δὲν εἶχον σκεφθῆ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν!

Εἶχον πολλάκις ἰδεῖ ἀνθρώπους ἐξερχομένους ἐκ τοῦ καφενείου, καὶ εἶχον τὸ πρόσωπον κόκκινον, καὶ οἱ πόδες των ἐκλονίζοντο. Ὅταν διηρχόμην ἐμπρὸς τῆς θύρας του, πολλάκις ἤκουον ἐντὸς φωνὰς καὶ ἄσματα, ὥστε ἔτριζον τὰ παράθυρα.

Τί ἔκαμνον αὐτοὶ ἐκεῖ μέσα; Τί συνέβαινεν ὀπίσω τῶν ἐρυθρῶν παραπετασμάτων;

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ στιγμὴ νὰ τὸ μάθω.

Ὁ Βαρβερίνος ἐκάθησεν εἰς μίαν τράπεζαν μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ καφενείου, ὅστις τὸν εἶχε καλέσει· ἐγὼ δ' ἀπεσύρθην εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, καὶ περιέφερον τὰ βλέμματα περιξ μου.

Εἰς τὴν ἀπέναντι γωνίαν ἐκείνης ὅπου ἐγὼ ἐκάθησα εἶδον ἕνα μέγαν γέροντα, ἔχοντα μακρὰν πολιὰν γενειάδα, καὶ φέροντα παράδοξον ἐνδυμασίαν, ὁποίαν ποτὲ ἀκόμη δὲν εἶχον ἰδεῖ.

Ἡ κόμη του κατήρχετο εἰς τοὺς ὤμους του εἰς μακροὺς λευκοὺς βοστρύχους· εἰς αὐτὴν δ' ἐπεκάθητο πῖλος ὑψηλὸς καὶ φαιόλευκος, ἔχων ὡς κόσμημα πτερὰ ἐρυθρὰ καὶ πράσινα. Βραχὺς ἐπενδύτης ἐκ προβατοδέρματος ἔχοντος τὰς τρίχας εἰς τὸ ἐντὸς κατέβαινεν ἕως εἰς τὴν ζώνην του, καὶ τὸν ἔσφιγγε. Ὁ ἐπενδύτης αὐτὸς χειρίδας δὲν εἶχεν, ἀλλ' ἀπὸ δύο τρύπας ὑπὸ τοὺς ὤμους ἐξήρχοντο οἱ βραχίονες, ἐνδεδυμένοι κατυφὲν ἄλλοτε, ὡς ἐφαίνετο, κυανοῦν. Ὑψηλαὶ περικνημίδες μάλλιναι τῷ ἀνέβαινον μέχρι τῶν γονάτων, καὶ αὐτὰς ἔδενον ἐρυθραὶ ταινίαι, πολλάκις διασταυρούμεναι εἰς τὰς κνήμας του.

Ἔκειτο δὲ ἐκτάδην εἰς τὴν καθέδραν του, καὶ ἐστήριζε τὸν πώγωνα εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρά του· ὁ δὲ ἀγκών του ἐστηρίζετο εἰς τὸ καμπτόμενον γόνυ του.

Ποτὲ δὲν εἶχον ἰδεῖ ἄνθρωπον ζῶντα εἰς θέσιν τοσοῦτον ἤρεμον. Ὡμοίαζεν ἕνα τῶν ξυλίνων ἁγίων εἰς τοῦ χωρίου τὴν ἐκκλησίαν.

Πλησίον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἕδραν του ἦσαν τρία κυνάρια, κ' ἐκοιμῶντο θερμαινόμενα τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ὅλως ἀκίνητα. Τὸ ἓν ἦτον κύων λευκὸς καὶ λάσιος, τὸ ἄλλο μέλας, οὐλόθριξ, καὶ τὸ τρίτον μικρὰ σκύλα, φαιὰ τὸ χρῶμα, ἔχουσα δὲ τὴν φυσιογνωμίαν ἐξυπνον καὶ γλυκεῖαν συγχρόνως. Ὁ λευκὸς κύων ἐφόρει ἀστυνομικὸν πῖλον, δεδεμένον ὑπὸ τὴν κεφαλήν του διὰ δερματίνου ἱμάντος.

Ἐνῷ δὲ μετ' ἐκπλήξεως περιειργαζόμην τὸν γέροντα, ὁ Βαρβερίνος καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ καφενείου συνωμίλουν μυστικῶς, καὶ ἤκουον ὅτι περὶ ἐμοῦ ἐπρόκειτο.

Ὁ Βαρβερίνος διηγεῖτο ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸν δήμαρχον, διὰ νὰ ζητήσῃ οὗτος παρὰ τῶν βρεφοκομείων νὰ τῷ πληρώνωσι σύνταξιν διὰ νὰ μὲ τρέφῃ.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶχε κατορθώσει ἡ μάνα Βαρβερίνα· εἰς τοῦτο εἶχε πείσει τὸν ἄνδρα της. Ἐνόησα λοιπὸν ἀμέσως ὅτι ἂν ὁ Βαρβερίνος εὕρισκε συμφέρον νὰ μὲ κρατήσῃ, τίποτε δὲν θὰ εἶχον νὰ φοβηθῶ.

Ὁ δὲ γέρων, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἤκουεν ὅμως καὶ αὐτός τί ἐλέγετο. Διὰ μιᾶς ἐξέτεινε τὴν δεξιάν του πρὸς ἐμέ, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βαρβερίνον·

— Αὐτὸ τὸ παιδὶ σὲ στενοχωρεῖ, εἶπε, καὶ εἰχέ τι ξενίζον τῆς φωνῆς του ὁ τόνος.

— Αὐτό, μάλιστα.

— Καὶ πιστεύεις ὅτι ἡ διεύθυνσις τῶν βρεφοκομείων τῆς ἐπαρχίας σας θὰ σοὶ πληρώσῃ μηνιαῖον διὰ νὰ τῷ δώσῃς παραμάναν;

— Ἀφ' οὗ γονεῖς δὲν ἔχει, πρέπει βέβαια κάποιος δι' αὐτὸν νὰ πληρώσῃ. Εἶναι, μοὶ φαίνεται, δίκαιον.

— Δὲν λέγω ὅτι δὲν εἶναι. Νομίζεις ὅμως ὅτι γίνεται πάντοτε ὅ,τι εἶναι δίκαιον;

— Ὤ! τοῦτο βεβαιότατα ὄχι.

— Αἴ λοιπ ν, φρονῶ ὅτι δὲν θὰ λάβῃς ποτὲ αὐτὴν τὴν σύνταξιν.

— Τότε λοιπὸν θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ βρεφοκομεῖον. Δὲν ὑπάρχει νόμος νὰ μὲ βιάζῃ καὶ καλὰ νὰ τὸν τρέφω ἐγώ, ὅταν δὲν θέλω.

— Εἶχες συγκατανεύσει ἄλλοτε νὰ τὸν δεχθῆς· λοιπὸν ἔλαβες καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν διατηρήσῃς.

— Λοιπόν, δὲν θὰ τὸν διατηρήσω· καὶ ἂν μὲ βιάσουν νὰ τὸν ἐβγάλω εἰς τὸν δρόμον, ὅπως ἠμπορέσω θὰ τὸν ξεκάμω.

— Ἴσως ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸν ξεκάμῃς ἀμέσως, εἶπεν ὁ γέρων ἀφ' οὗ ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν, καὶ μάλιστα καὶ μὲ κέρδος ἀκόμη.

— Ἂν μ' εὕρῃς αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγε, καὶ θὰ σὲ κεράσω, καὶ μὲ πολλὴν χαρὰν μάλιστα.

— Εἰπὲ νὰ φέρουν τὸ κρασί, καὶ ἡ δουλειά σου εἶναι τελειωμένη.

— Θετικῶς;

— Θετικώτατα.

Τότε ὁ γέρων ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ ἦλθε κ' ἐκάθησεν ἀντικρὺ τοῦ Βαρβερίνου. Περίεργον δὲ πρᾶγμα! Ὅταν ἀφῆκε τὴν θέσιν του, τὸν δερματίνιν ἐπενδύτην του ἀνεσήκωσεν ἓν κίνημα ἀνεξήγητον δι' ἐμέ· ὡς ἂν εἶχε μικρὸν κυνάριον ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς του χειρίδος.

Τί εἶχε νὰ εἰπῇ; Τί ἔμελλε νὰ γίνῃ;

Μετὰ δεινῆς συγκινήσεως τὸν παρηκολούθουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

— Ἐπιθυμεῖς, δὲν εἶναι ἀληθές; τὸ παιδίον αὐτὸ νὰ μὴ τρώγῃ πλέον τὸ ψωμί σου, ἢ τοὐλάχιστον, ἂν τὸ τρώγῃ, νὰ πληρώνεσαι διὰ τοῦτο;

— Μάλιστα, διότι . . .

— Ὤ! τὸ διατί, ἐννοεῖς, δὲν μ' ἐνδιαφέρει· εἶναι περιττὸν νὰ μοὶ τὸ εἰπῇς. Ἀρκεῖ νὰ ἠξεύρω ὅτι δὲν θέλεις πλέον νὰ ἔχῃς τὸ παιδίον. Τότε λοιπὸν δός μοί τον· τὸ ἀναλαμβάνω.

— Νὰ σὲ τ δώσω!

— Πῶς; δὲν θέλεις νὰ τὸ ξεφορτωθῆς;

— Νὰ σὲ δώσω παιδὶ ὡσὰν αὐτό, παιδὶ τόσον ὡραῖον; Ἰδέ τον· εἶναι τῷ ὄντι ὡραῖον.

— Τὸ εἶδα.

— Ῥεμὴ, ἐδῶ, πλησίασε.

Καὶ ἐπῆγα τότε πρ ς τὴν τράπεζαν τρέμων.

— Ἔλα, μικρὲ, μὴ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ γέρων.

— Ἰδέ τον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερίνος.

— Δὲν λέγω ὅτι εἶναι ἄσχημον παιδί. Ἂν ἦτον παιδὶ ἄσχημον, δὲν θὰ τὸ ἤθελα Τὰ τέρατα δὲν εἶναι ἡ εἰδικότης μου.

— Ὤ! ἂν ἦτον δικέφαλον τέρας, ἢ τοὐλάχιστον νάννος ἂν ἦτον . . .

— Δὲν θὰ ἔλεγες τότε νὰ τὸ στείλῃς εἰς τὸ κατάστημα. Ἠξεύρεις ὅτι τὰ τέρατα κάτι ἀξίζουν, καὶ ὅτι θὰ ἦτον εὔκολον νὰ ὠφεληθῆς ἂν τ ἐνοικιάζες, ἢ ἂν ὁ ἴδιος τὸ ἐξέθετες. Αὐτ ς ὅμως δὲν εἶναι οὔτε τέρας οὔτε νάννος. Ἔχει σῶμα ὡς πᾶς ἄλλος ἄνθρωπος, εἶναι ὅλως ἄχρηστος.

— Εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἐργασίαν.

— Πολὺ ἀδύνατος.

— Αὐτὸς ἀδύνατος; Νὰ τώρα! Καὶ ἄνδρας ἂν ἦτον δὲν θὰ ἦτον δυνατώτερος· εἶναι εὔρωστος, εἶναι ὑγιής. Κύτταξ' ἐδῶ τὰς κνήμας του. Εἶδες εὐθυτέρας ποτέ;

Καὶ ἀνεσήκωνεν ὁ Βαρβερίνος τὰς περισκελίδας μου.

— Π λὺ λιγνὸς, εἶπεν ὁ γέρων.

— Καὶ οἱ βραχίονές του, ἐξηκολούθησεν ὁ Βαρβερίνος.

— Καὶ αὐτοὶ καθὼς εἶναι αἱ κνῆμαί του. Κακοὶ δὲν εἶναι, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦν ν' ἀνθέξουν εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς τὰς στερήσεις.

— Αὐτ ς νὰ μὴ ἀνθέξῃ; Ψηλάφησε, ἰδὲ, ψηλάφησέ τον ὁ ἴδιος.

Τότε ὁ γέρων περιέφερε τὰς ἀσάρκους του χεῖρας εἰς τὰς κνήμας μου, καὶ τὰς ἐκτύπα ψηλαφῶν, καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν μετὰ μορφασμῶν ἀποδοκιμασίας.

Εἶχον ἤδη ἰδεῖ ὁμοίαν σκηνὴν, ὅτε ὁ κτηνέμπορος εἶχεν ἔλθει ν' ἀγοράσῃ τὴν ἀγελάδα μας. Καὶ ἐκεῖνος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὴν ἐψηλάφει καὶ τὴν ἐκτύπα. Καὶ ἐκεῖνος ἐκίνει μορφάζων τὴν κεφαλήν. Δὲν τὴν εὕρισκε καλὴν ἀγελάδα· ἀδύνατον θὰ τῷ ἦτον νὰ τὴν μεταπωλήσῃ· καὶ ὅμως τὴν ἠγόρασε καὶ τὴν ἐπῆρε.

Καὶ ὁ γέρων ἔμελλεν ἐπίσης νὰ μ' ἀγοράσῃ καὶ νὰ μ' ἐπάρῃ; Ἀ! μάνα Βαρβερίνα, μάνα Βαρβερίνα!

Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἦτον ἐκεῖ διὰ νὰ μ' ὑπερασπισθῇ.

Ἂν εἶχον τὴν τόλμην, θὰ ἔλεγον ὅτι χθὲς ἀκόμη ὁ Βαρβερίνος μοὶ ἔρριπτεν εἰς τὸ πρόσωπον ὅτι ἤμην ἀδύνατος, ὅτι δὲν εἶχον οὔτε κνήμας οὔτε βραχίονας. Ἀλλ' ἠξευρον ὅτι διακόπτων, τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἐκέρδιζον παρὰ ὕβρεις, καὶ ἐσιώπησα.

— Εἶναι παιδὶ καθὼς εἶναι πολλὰ παιδία, εἶπεν ὁ γέρων, δὲν λέγω τὸ ἐναντίον· εἶναι ὅμως παιδὶ τῶν πόλεων. Διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς ποτὲ πολὺ δὲν θ' ἀξίζῃ. Βάλε το εἰς τὸ ἄροτρον νὰ κεντᾷ τὰ βῶλια· θὰ ἰδῆς πόσον θ' ἀνθέξῃ

— Δέκα χρόνους.

— Οὔτε ἕνα μῆνα.

— Δὲν τὸν κυττάζεις ὀλίγον;

— Κύτταξέ τον σὺ ὁ ἴδιος.

— Ἤμην εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης, μεταξὺ τοῦ Βαρβερίνου καὶ τοῦ γέροντος, καὶ αὐτος μ' ἔσπρωχνεν ἀπ' ἐδῶ, κ' ἐκεῖνος μ' ἔσπρωχνε πάλιν ἀπ' ἐκεῖ.

— Ἄς εἶναι, εἶπεν ὁ γέρων. Ὅπως εἶναι, τὸν παίρνω. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν τὸν ἀγοράζω· τὸν ἐνοικιάζω. Σοὶ δίδω εἴκοσι φράγκα κατ' ἔτος.

— Εἴκοσι φράγκα!

— Καλὴ τιμὴ, καὶ προπληρώνω. Λαμβάνεις τέσσαρα καλὰ πεντάφραγκα, καὶ ξεφορτόνεσαι τ παιδίον.

— Ἀλλ' ἂν δὲν τὸ δώσω, τὸ βρεφοκομεῖον θὰ μοὶ δίδει ὑπὲρ τὰ δέκα φράγκα κατὰ μῆνα.

— Εἰπὲ ἑπτά, εἰπὲ ὀκτώ· ἠξεύρω τὰς τιμάς· καὶ θὰ πρέπῃ καὶ νὰ τὸ τρέφῃς.

— Πλὴν θὰ ἐργάζεται.

— Ἂν ἤξευρες ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐργάζεται δὲν θὰ τὸ ἔδιδες. Τὰ παιδία τοῦ ὀρφανοτροφείου κάνεις δὲν τὰ λαμβάνει διὰ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐργασίαν των. Γίνονται ὑπηρέται καὶ πληρόνουν ἀντὶ νὰ πληρόνωνται. Καὶ πάλιν σοὶ τὸ λεγω· ἂν αὐτος ἠμποροῦσε νὰ σ' εἶναι χρήσιμος, θὰ τ ν ἐφύλαττες.

— Τὰ δέκα φράγκα θὰ τὰ ἔχω ὅμως πάντοτε.

— Ἂν ὅμως τὸ βρεφοκομεῖον, ἀντὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς σέ, τ ν δώσῃ εἰς ἄλλον, δὲν θὰ ἔχῃς τίποτε· ἐν ᾧ ἂν δεχθῆς τὴν πρότασίν μου, δὲν διατρέχεις κανένα κίνδυνον, καὶ ὁ μόνος κόπος σου θὰ εἶναι νὰ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐζήτησεν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ἀνέσυρε βαλάντιον δερματίνον· ἀπ' αὐτοῦ δ' ἔλαβε τέσσαρα ἀργυρᾶ νομίσματα καὶ τὰ ἔθεσε μετὰ κρότου κατ' ἀράδα εἰς τὴν τράπεζαν.

— Συλλογίσου ὅμως πῶς αὐτὸ τὸ παιδὶ σήμερον ἢ αὔριον θὰ ἔχῃ γονεῖς.

— Τί μὲ μέλει;

— Θὰ ὠφεληθῇ ὅποιος τὸν ἀναθρέψῃ· ἂν δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ ἐλπίς, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβανα.

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ Βαρβερίνου, «ἂν δὲν περιέμεν' ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀνελάμβαναν», μοὶ τὸν κατέστησαν ἀκόμη μισητότερον. Τί κακὸς ἄνθρωπος!

— Καὶ διότι δὲν περιμένεις πλέον τίποτε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, τὸν ἀποβάλλεις. Καὶ πάλιν, εἰς ποῖον θ' ἀποταθοῦν αὐτοὶ οἱ γονεῖς, ἂν ποτὲ εὑρεθοῦν. Εἰς σὲ, ἢ ὄχι; Βεβαίως ὄχι εἰς ἐμὲ, διότι δὲν μὲ γνωρίζουν.

— Ἂν ὅμως σὺ τοὺς εὕρῃς;

— Ἂς συμφωνήσωμεν λοιπὸν ὅτι ἂν παρουσιασθοῦν ποτὲ γονεῖς, θὰ μοιράσωμεν τὸ κέρδος, καὶ προσφέρω τριάντα φράγκα.

— Βάλε σαράντα.

— Ὄχι· μεγάλην ὑπηρεσίαν δὲν θὰ κάμνῃ. Δὲν γίνεται.

— Καὶ τί ὑπηρεσίαν θέλεις νὰ σοὶ κάμνῃ; Ἂν θέλῃς γερὰ πόδια, τὰ ἔχει γερά, ἂν καλὰ χέρια, τὰ ἔχει καλά· τὸ εἶπα καὶ τὸ ματαλέγω. Τέλος πάντων εἰς τί φρονεῖς ὅτι ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ;

Ὁ γέρων ἠτένισε τὸν Βαρβερίνον, καὶ εἶχέ τι πανοῦργον τὸ βλέμμα του. Ἔπειτα δὲ βραδέως κενῶν τὸ ποτήριόν του,

— Εἰς τὸ νὰ τὸν ἔχω συντροφίαν, εἶπε. Μ'ἐπῆραν τὰ γεράματα, καὶ τὸ βράδυ ἐνίοτε, ἀφ' οὗ κουρασθῶ ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι σκοτεινὸς, μ' ἔρχονται ἰδέαι μελαγχολικαί. Θέλω νὰ μὲ διασκεδάζῃ.

— Ὦ! ὅσον διὰ τοῦτο ἀντέχουν τὰ πόδια του.

— Ὄχι τόσον. Θὰ ἔχῃ νὰ χορεύῃ, καὶ ἔπειτα νὰ πηδᾷ, καὶ ἔπειτα νὰ περιπατῇ, καὶ ἀφ' οὗ περιπατῇ, πάλιν νὰ πηδᾷ. Κοντολογῆς θὰ καταταχθῇ εἰς τὸν θίασον τῶν ἠθοποιῶν τοῦ σινιὸρ Βιτάλη.

— Εἰς τὸν θίασον; Ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἠθοποιοί;

— Ὁ σινιὸρ Βιτάλης ἐννοεῖς βεβαίως ὅτι εἶμ' ἐγώ. Τὸν δὲ θίασον τῶν ἠθοποιῶν ἀμέσως θὰ σοὶ τὸν παραστήσω, ἀφ' οὗ ἐπιθυμεῖς νὰ κάμῃς τὴν γνωριμίαν του.

Καὶ οὕτω λέγων, ἠνέῳξε τὸν δερμάτινον ἐπενδύτην του, καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς ἔλαβεν ἀπὸ τὸ στῆθός του ζῶον παράδοξον, ὃ εἶχεν ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν του μασχάλην.

Αὐτὸ τὸ ζῶον εἶχον ἰδεῖ πολλάκις ν' ἀνασηκώσῃ τὸν ἐπενδύτην· δὲν ἦτον ὅμως κυνάριον καθὼς ἐνόμιζον.

Τί ζῶον ὅμως ἦτον ἄρά γε;

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ζῶον;

Πρώτην φορὰν ἔβλεπον τοιοῦτον ἀλλόκοτον ὄν, καὶ δὲν εὕρισκον ὄνομα δι' αὐτό.

Τὸ ἠτένιζον δὲ μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως.

Ἦτον δὲ αὐτὸ ἐνδεδυμένον, καὶ ἐφόρει χιτῶνα κόκκινον, ἔχοντα χρυσῆν παρυφήν. Βραχίονες ὅμως καὶ πόδες ἦσαν γυμνοὶ, καὶ ἦσαν ἀνθρώπινοι πόδες καὶ βραχίονες. Εἶχον ὅμως καὶ οἱ πόδες οὗτοι καὶ αἱ χεῖρες τὸ δέρμα μελανόν, καὶ ὄχι λευκὸν ἢ κρεατόχρουν.

Καὶ ἡ κεφαλὴ προσέτι ἦτον μελανὴ, καὶ μεγάλη ὡς ὁ γρόνθος μου. Τὸ πρόσωπον ἦτον πλατὺ καὶ βραχὺ, ἡ μύτη σιμὴ, εἶχε πλατεῖς ῥώθωνας, καὶ τὰ χείλη ἦσαν κίτρινα. Πρὸ πάντων ὅμως μ' ἐξέπληξαν οἱ ὀφθαλμοί του. διότι ἦσαν πλησιέστατοι πρὸς ἀλλήλους, εὐκινητότατοι, καὶ στίλβοντες ὡς καθρέπται.

— Ὦ! τὸν ἄσχημον πίθηκα! εἶπεν ὁ Βαρβερίνος.

Ἡ λέξις αὕτη διεσκέδασε τὴν ἔκπληξίν μου, διότι δὲν εἶχον μὲν ποτὲ ἰδεῖ πίθηκας, εἶχον ὅμως ἀκούσει περὶ αὐτῶν. Λοιπὸν δὲν εἶχον μαῦρον παιδίον ἐμπρός μου, εἶχον πίθηκα.

— Ἰδοὺ ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ θιάσου μου, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Εἶναι ὁ κύριος Καρδούλης. Καρδούλη φίλτατε, χαιρέτησε τὴν συντροφίαν.

Ὁ Καρδούλης ἐπλησίασε τότε τὴν χεῖρά του κλειστὴν εἰς τὸ στόμα του, καὶ μᾶς ἔστειλεν εἰς ὅλους ἓν φίλημα.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ λευκὸν κυνάριον, ἂς ἰδῶμεν τοὺς ἄλλους. Ὁ σινιὸρ Κάπης θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ τοὺς φίλους του εἰς τὴν παροῦσαν ἔντιμον συντροφίαν.

Ἕως τότε τὸ κυνάριον εἶχε μείνει ἐντελῶς ἀκίνητον· ἀλλ' εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἠγέρθη ταχέως, καὶ ὀρθούμενον εἰς τοὺς ὀπισθίους του πόδας, ἐσταύρωσε τοὺς δύω ἐμπροσθίους εἰς τὸ στῆθός του, καὶ ἔπειτα προσεκύνησε τὸν κύριόν του τόσον βαθέως, ὥστε ὁ ὀξὺς ἀστυνομικὸς πίλος του ἤγγισε τὸ ἔδαφος.

Ἀφ' οὗ δ' ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκον τοῦτο τῆς εὐγενείας, ἐστράφη πρὸς τοὺς συντρόφους του, καὶ διὰ τοῦ ἑνὸς ἐμπροσθίου ποδὸς, ἐνῷ εἶχε τὸν ἄλλον πάντοτε εἰς τὸ στῆθός του, τοῖς ἔνευσε νὰ πλησιάσωσι.

Τότε τὰ δύω κυνάρια, ἔχοντα τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὸν σύντροφόν των, ὠρθώθησαν ἀμέσως, ἔδωσαν τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο ἕνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, ὡς οἱ ἄνθρωποι δίδουν εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας, ἐπροχώρησαν σοβαρῶς ἓξ βήματα ἐμπρὸς, ἔπειτα ὠπισθοδρόμησαν τρία βήματα, καὶ ἐχαιρέτησαν τὴν συντροφίαν.

— Ὁ ὀνομαζόμενος Κάπης, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ὃ ἐστὶ κατὰ συγκοπὴν *Καπιτάκος*, εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν κυναρίων, διότι εἶναι ὁ νοημονέστερος, καὶ τοῖς διαβιβάζει τὰς διαταγάς μου. Ὁ κομψὸς αὐτὸς μελανόθριξ νεανίας εἶναι ὁ σινιὸρ Ζερβίνος, ὅπερ δηλοῖ, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μεθερμηνευόμενον, ὁ ἐρωτότροπος, διότι κατὰ πάντα λόγον ἀξίζει αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἡ νεᾶνις δὲ αὕτη, ἡ σεμνὴ, εἶναι ἡ σινιόρα Δόλσε,

χαριεστάτη Ἀγγλὶς καὶ γλυκυτάτη, πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Μετὰ τούτων τῶν κατὰ διαφόρους λόγους ἀξιοσημειώτων προσώπων ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ διατρέχω τὸν κόσμον, κερδίζων τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὅπως ὅπως, καθ' ὅσον ἡ τύχη δείκνυται πρὸς ἐμὲ μᾶλλον ἢ ἧττον εὔνους. Κάπη!

Ὁ λευκὸς κύων ἐσταύρωσεν ἀμέσως τοὺς πόδας.

— Κάπη, πλησίασε, φίλε μου, καὶ ἔχε τὴν καλωσύνην, σὲ παρακαλῶ,—εἶναι πρόσωπα καλῆς ἀνατροφῆς, καὶ τοῖς ὁμιλῶ πάντοτε εὐγενῶς,—ἔχε τὴν καλωσύνην νὰ εἰπῇς εἰς τὸ νέον αὐτὸ μειράκιον, ἰδὲ πῶς σὲ κυττάζει καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀνοίγονται στρογγυλοὶ ὡσὰν 'γρείδια, νὰ τῷ εἰπῇς τί ὥρα εἶναι.

Ὁ Κάπης ἐξεσταύρωσε τότε τοὺς πόδας του, ἐπλησίασε τὸν κύριόν του, ἀνεσήκωσε τὴν προβειὰν, ἐζήτησεν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ὑπενδύτου του, ἔσυρεν ἀπ' αὐτοῦ χονδρὸν ἀργυροῦν ὡρολόγιον, τὸ ἐκύτταξεν ὅπου σημειοῦνται αἱ ὧραι, καὶ ἐγαύγισε καθαρώτατα δίς· ἔπειτα, μετὰ τὰ δύω αὐτὰ γαυγίσματα τὰ δυνατὰ καὶ ἔντονα, ἀφῆκεν ἀκόμη τρεῖς ἀσθενεστέρας φωνάς.

Καὶ ἦτον τῷ ὄντι ἡ ὥρα δύω καὶ τρία τέταρτα.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Βιτάλης· σ'εὐχαριστῶ, σινιὸρ Κάπη. Σὲ παρακαλῶ τώρα νὰ προσκαλέσῃς τὴν σινιόραν Δόλσε νὰ μᾶς κάμῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ χορεύσῃ ὀλίγον εἰς τὸ σχοινίον.

Ὁ Κάπης ἐζήτησε τότε εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου τοῦ κυρίου του, καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ σχοινίον· ἔνευσε δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ζερβίνον, καὶ οὗτος ἐλθὼν ἐστάθη ἀπέναντί του. Τῷ ἔρριψε δὲ ὁ Κάπης τὴν μίαν ἄκραν τοῦ σχοινίου, καὶ ἀμφότεροι ἤρχισαν σοβαρῶς νὰ τὸ σρέφουν.

Ὅταν δ' ἡ κίνησις τοῦ σχοινίου ἔγινε κανονικὴ, τότε προῆλθεν ἡ Δόλσε εἰς τὸν κύκλον, καὶ ἐπήδα ἐλαφρῶς, ἔχουσα τοὺς γλυκεῖς της ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν κύριόν της προσηλωμένους.

— Βλέπεις, εἶπεν οὗτος, πόσον οἱ μαθηταί μου εἶναι γνωστικοί. Τί ἀξίζει ὅμως ἡ γνῶσις των μόνον ἡ σύγκρισις ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Διὰ τοῦτο θέλω νὰ κατατάξω αὐτὸ τὸ παιδάριον μεταξὺ τῶν ἠθοποιῶν μου. Θὰ παριστάνῃ ζῶον, καὶ ἡ εὐφυΐα τῶν μαθητῶν μου θὰ διαλάμπῃ τόσον περισσότερον.

— Ὦ! ὅσον διὰ νὰ κάμνῃ τὸ ζῶον... διέκοψεν ὁ Βαρβερίνος.

— Πρέπει νὰ ἔχῃ πνεῦμα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ ἐλπίζω πῶς ἀπ' αὐτὸν δὲν θὰ λείψῃ, ὅταν τῷ δώσω τινὰ μαθήματα. Αἴ! θὰ ἰδῶμεν. Καὶ διὰ τὴν καλὴν ἀρχὴν, ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν εὐθὺς τὴν ἀπόδειξιν. Ἂν εἶναι γνωστικὸς, θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὅστις πηγαίνει μὲ τὸν σινιὸρ Βιτάλην ἠμπορεῖ νὰ περιδιαβάζῃ, νὰ περιηγηθῇ τὴν Γαλλίαν καὶ πολλοὺς ἄλλους τόπους, νὰ ζῇ ἐλεύθερος καὶ ὄχι νὰ εἶναι καρφωμένος κατόπιν ἀπὸ τὰ βήδια, καθ' ἡμέραν νὰ γυρίζῃ εἰς τὸ ἴδιον χωράφι ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ ἑσπέρας. Ἂν ὅμως δὲν εἶναι γνωστικὸς, θὰ κλαύσῃ, θὰ φωνάξῃ· καὶ ἐπειδὴ ὁ σινιὸρ Βιτάλης δὲν ἀγαπᾷ τὰ κακὰ παιδία, δὲν θὰ τὸν πάρῃ μαζῆ του. Τότε τὸ κακὸν παιδὶ θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, ὅπου θὰ ἔχῃ πολὺ νὰ ἐργάζηται καὶ ὀλίγον νὰ τρώγῃ.

Ἀρκετὰ γνωστικὸς ἤμην διὰ νὰ ἐννοήσω ταῦτα. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς καταλήψεως μέχρι τῆς ἐκτελέσεως εἶχον φοβερὰν ἀπόστασιν ἀκόμη νὰ ὑπερβῶ.

Τῷ ὄντι οἱ μαθηταὶ τοῦ σινιὸρ Βιτάλη ἦσαν πολὺ περίεργοι, πολὺ διασκεδαστικοί, καὶ διασκεδαστικώτατον θὰ ἦτον νὰ εἶμαι πάντοτε εἰς περίπατον· ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀκολουθήσω καὶ νὰ εἶμαι εἰς περίπατον πάντοτε, ἔπρεπε ν' ἀφήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ἐπίσης ὅτι ἂν δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀκολουθήσω, ἴσως δὲν θὰ μ' ἄφηνον μὲ τὴν μάναν Βαρβερίναν, καὶ θὰ μ' ἔστελλον εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἱστάμην ἐν ἀμηχανίᾳ ἔχων δεδακρυμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Βιτάλης μ' ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ δακτύλου εἰς τὴν παρειάν.

— Καλὸν, εἶπε. Τὸ παιδάριον ἐννοεῖ, ἀφ' οὗ δὲν φωνάζει. Ἡ γνῶσις θὰ ἐμβῇ εἰς τὴν μικρὰν κεφαλήν του· καὶ αὔριον...

— Ὦ! κύριε, ἐφώναξα τότε, ἀφήσατέ με εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν, σᾶς παρακαλῶ.

Ἀλλὰ πρὶν προφθάσω νὰ προσθέσω ἄλλας λέξεις, μὲ διέκοψε φοβερὸν γαύγισμα τοῦ Κάπη.

Συγχρόνως ὁ σκύλος ἐπήδησεν εἰς τὴν τράπεζαν ὅπου ἐκάθητο ὁ Καρδούλης.

Ὁ πίθηξ ὠφελούμενος τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ γενικὴ προσοχὴ ἦτον πρὸς ἐμὲ ἐστραμμένη, εἶχε λάβει κρυφίως τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου του, πλῆρες κρασίου, καὶ κατεγίνετο νὰ τὸ πίῃ. Ὁ Κάπης ὅμως, φύλαξ καλὸς, εἶχεν ἰδεῖ τοῦ Καρδούλη τὴν δολιότητα, καὶ ἠθέλησεν ὡς πιστὸς ὑπηρέτης νὰ τὴν ἐμποδίσῃ.

— Κύριε Καρδούλη, εἶπεν ὁ Βιτάλης μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς, εἶσαι λαίμαργος καὶ πανοῦργος. Πήγαινε ἐκεῖ κάτω νὰ καθήσῃς εἰς τὴν γωνίαν, τὴν μύτην πρὸς τὸν τοῖχον· καὶ σὺ, Ζερβίνε, στάσου σκοπὸς ἐμπρός του, καὶ ἂν κάμῃ νὰ κινηθῇ, ἓν καλὸν ῥάπισμα. Σὺ δὲ, Κύριε Κάπη, εἶσαι καλὸν ζῶον. Δός μοι τὴν χεῖρά σου νὰ τὴν σφίξω.

Καὶ ὁ μὲν πίθηξ ἐξετέλει τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του ἐκπέμπων μικρὰς ὑποκώφους φωνάς· ὁ δὲ σκύλος, χαίρων καὶ ὑπερήφανος, ἐξέτεινε τὸν πόδα πρὸς τὸν κύριόν του.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης, ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ὑποθέσεις μας. Σοὶ δίδω λοιπὸν τριάντα φράγκα.

— Ὄχι, σαράντα.

Τότε ἤρχισε συζήτησις· διακόπτων ὅμως αὐτὴν ὁ Βιτάλης·

— Τὸ παιδίον αὐτό, εἶπε, πρέπει ἐδῶ νὰ βαρύνεται. Ἂς ὑπάγῃ νὰ περιπατήσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου καὶ νὰ διασκεδάσῃ.

Καὶ συγχρόνως ἔνευσε πρὸς τὸν Βαρβερίνον.

— Ναί, τῷ ὄντι, εἶπεν αὐτός· πήγαινε εἰς τὴν αὐλήν· μὴν ἔλθῃς ὅμως ὀπίσω πρὶν σὲ φωνάξω, ἢ θὰ θυμώσω.

Δὲν μοὶ ἔμενεν ἢ νὰ ὑπακούσω, καὶ ὑπήκουσα.

Ἐπῆγα εἰς τὴν αὐλήν· νὰ διασκεδάσω ὅμως δὲν εἶχον ὄρεξιν, καὶ καθήσας εἰς ἕνα λίθον, ἐσκεπτόμην.

Ἡ τύχη μου ἀπεφασίζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὁποία θὰ ἦτον. Ἔτρεμον ὅλος ἀπὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ ταραχήν.

Ἡ συζήτησις μεταξὺ τοῦ Βιτάλη καὶ τοῦ Βαρβερίνου ἦτον μακρά, διότι ὁλόκληρος ὥρα παρῆλθε πρὶν οὗτος ἔλθῃ εἰς τὴν αὐλήν.

Τέλος πάντων ἐφάνη. Ἦτον δὲ μόνος. Ἤρχετο νὰ μὲ λάβῃ καὶ νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς τὸν Βιτάλην;

— Ἐμπρός, μοὶ εἶπε, περιπάτει, νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Νὰ ἐπιστρέψωμεν! Λοιπὸν δὲν ἐπρόκειτο ν' ἀφήσω τὴν μάναν Βαρβερίναν;

Ἤθελον νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων, διότι ἐφαίνετο εἰς πολὺ κακὴν διάθεσιν.

Εἰς ὅλον τὸν δρόμον ἐσιωπῶμεν.

Δέκα λεπτὰ ὅμως πρὶν φθάσωμεν, ὁ Βαρβερίνος, ὅστις ἐπροπορεύετο, ἐστάθη.

— Ἠξεύρεις, μοὶ εἶπε, συλλαμβάνων με τραχέως ἐκ τοῦ ὠτίου, ὅτι μίαν λέξιν ἂν διηγηθῇς ἀφ' ὅ,τι ἤκουσες σήμερον, ἀκριβὰ θὰ ἔχῃς νὰ τὴν πληρώσῃς. Λοιπόν, προσοχή.

Δ'

Ὁ μητρικὸς οἶκος.

— Λοιπόν, ἠρώτησεν ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅταν ἐφθάσαμεν, τί εἶπεν ὁ πάρεδρος;

— Δὲν τὸν εἴδαμεν.

— Πῶς; δὲν τὸν εἴδετε;

— Ὄχι· ἀπήντησα φίλους εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Καλῆς Κυρᾶς, καὶ ὅταν ἐβγήκαμεν ἦτον πλέον πολὺ ἐξώρας. Θὰ ἐπιστρέψωμεν αὔριον.

Λοιπὸν ἦτον βέβαιον, ὁ Βαρβερίνος εἶχε παραιτηθῆ τῆς διαπραγματεύσεως μὲ τὸν ἄνθρωπον ὅστις εἶχε τοὺς σκύλους.

Καθ' ὁδὸν ἐσκεπτόμην πολλάκις ἂν ἡ ἐπιστροφὴ αὐτὴ εἰς τὸν οἶκον δὲν ὑπέκρυπτε κἀμμίαν πανουργίαν· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις διεσκέδασαν ὅλας ταύτας τὰς ἀμφιβολίας αἵτινες ἐτάραττον τὸ πνεῦμά μου καὶ μ' ἐφόβιζον. Ἀφ' οὗ τὴν ἐπαύριον ἐμέλλομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ χωρίον διὰ νὰ ἰδῶμεν τὸν δήμαρχον, προφανὲς ἦτον ὅτι ὁ Βαρβερίνος δὲν εἶχε δεχθῆ τὰς προτάσεις τοῦ Βιτάλη.

Ὅσον ὅμως καὶ ἂν μ' ἐφοβέρισεν, ἐγὼ θὰ εἶχον εἰπεῖ τὰς ὑποψίας μου εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν ἂν εἶχον μείνει μίαν στιγμὴν μόνος μὲ αὐτήν· ἀλλ' ὅλην τὴν ἑσπέραν ὁ Βαρβερίνος δὲν ἐβγῆκε, καὶ ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην χωρὶς νὰ εὕρω πε ἱστασιν νὰ τὴν ὁμιλήσω.

Τέλος ἀπεκοιμήθην, λέγων ὅτι θὰ εἶναι δι' αὔριον.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἐξύπνησα, δὲν εἶδα τὴν μάναν Βαρβερίναν.

Ὡς δὲ τὴν ἐζήτουν ἄνω καὶ κάτω πέριξ ὅλης τῆς οἰκίας, ὁ Βαρβερίνος μ' ἠρώτησε τί θέλω.

— Τὴν μητέρα, ἀπεκρίθην.

— Ἐπῆγεν εἰς τὸ χωρίον, καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ τὸ δειλινόν.

Ἡ ἀπουσία της αὐτὴ μὲ ἀνησύχησε χωρὶς νὰ ἐννοῶ διατί. Τὴν προτεραίαν δὲν εἶχεν εἰπεῖ ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον. Πῶς δὲν ἐπρόσμεινε νὰ μᾶς συνοδεύσῃ, ἀφ οὗ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ χωρίον ἐμέλλομεν νὰ ὑπάγωμεν μετὰ τὴν μεσημβρίαν; Θὰ ἐπιστρέψῃ ἀρά γε πρὶν ἀναχωρήσωμεν;

Ἀόριστος φόβος κατέλαβε τὴν καρδίαν μου. Χωρὶς νὰ ἐννοῶ τίς κίνδυνος μὲ ἠπείλει, ἠσθανόμην ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος.

Ὁ Βαρβερίνος δὲ μ' ἐκύτταζε κατὰ τρόπον παράδοξον, ὅστις διόλου δὲν μὲ καθησύχαζε.

Θέλων δὲ ν' ἀποφύγω τὸ βλέμμα του τοῦτο, ἐπῆγα εἰς τὸν κῆπον.

Ὁ κῆπος αὐτὸς μέγας δὲν ἦτον, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἦτον πολύτιμος, διότι μᾶς ἔτρεφε, καὶ μᾶς ἔδιδε, πλὴν τοῦ σίτου, σχεδὸν ὅ,τι ἄλλο ἐτρώγομεν, γεώμηλα, κουκκία, λάχανα, δαυκία, κοκκινογούλια. Σπιθαμὴ γῆς εἰς αὐτὸν δὲν ἦτον ἀκαλλιέργητος. Ἡ μάνα Βαρβερίνα ὅμως μ' εἶχε παραχωρήσει μικρὰν γωνίαν εἰς αὐτόν, καὶ τὸ πρωΐ, ὅταν ἔφερον τὴν ἀγελάδα μας εἰς βοσκήν, ἐξερρίζωνον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δάσους ἢ παρὰ τὰς φραγάς, φυτά, χόρτα, χλόην, καὶ τὰ ἐφύτευον ἐκεῖ μετὰ μεσημβρίαν, εἰς τὸν κῆπόν μου ἀτάκτως καὶ ὅπως ἐτύγχανα, τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου.

Βεβαίως δὲν ἦτον ὡραῖος κῆπος, ἔχων δρόμους χαλικοστρώτους, καὶ τετράγωνα πρὸς κανόνα ἀποτεταμένα, καὶ περιέχοντα ἄνθη σπάνια. Οἱ παροδῖται δὲν ἵσταντο διὰ νὰ τὸν θαυμάσωσιν, ὑπεράνω τοῦ ἀκανθωτοῦ περιβόλου, τοῦ ἐψαλιδωμένου. Ὅπως καὶ ἂν ἦτον ὅμως, εἶχε τὸ πλεονέκτημα καὶ τὴν χάριν ὅτι ἦτον ἐδικός μου· ἦτον κτῆμά μου, ἦτον ἔργον μου, προϊὸν τῶν χειρῶν μου· τὸν διέθετον ὅπως ἤθελον, κατὰ τῆς στιγμῆς τὴν ἰδέαν, καὶ ὅταν ὡμίλουν περὶ αὐτοῦ, δηλαδὴ εἰκοσάκις τῆς ἡμέρας, ἔλεγον «ὁ κῆπός μου».

Τὴν συλλογήν μου εἶχον συνάξει καὶ φυτεύσει κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος· ἑπομένως τὴν ἄνοιξιν ἔμελλε νὰ φυτρώσῃ, τὰ μὲν πρωϊμώτερα εἴδη

χωρὶς νὰ προσμένουν τοῦ χειμῶνος τὸ τέλος, τὰ δὲ ἄλλα ἀλληλοδιαδόχως.

Ἑπομένως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ περιέργειά μου ἦτον μεγάλη· ἤδη τῶν ναρκίσσων ἤρχιζον ν' ἀναφαίνωνται οἱ κάλυκες, καὶ νὰ δεικνύωσι τὴν ἄκραν των ὑποκίτρινον· τῶν ἀγρίων ὑακίνθων προέκυπτον ἤδη τινὲς καυλίσκοι κοκκινίζοντες, καὶ μεταξὺ τῶν ἐρρυτιδωμένων φύλλων τοῦ ἠριανθοῦς προέκυπτον κόμβοι οἵτινες ἐφαίνοντο ἕτοιμοι ν' ἀνοίξωσι.

Πῶς ὅλ' αὐτὰ θ' ἀνθήσουν;

Τοῦτο ἠρχόμην νὰ ἰδῶ καθ' ἡμέραν μετὰ μεγάλης περιεργείας.

Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ ἄλλο μέρος τοῦ κήπου, πρὸς ὃ ἔτρεφον αἰσθήματα πολὺ ἰσχυρότερα τῆς περιεργείας, αἰσθήματα ἀνησύχου στοργῆς.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου μοὶ εἶχον δώσει κ' ἐφύτευσα ἓν λαχανικόν, εἶδος γογγύλης, σχεδὸν ἄγνωστον εἰς τὸ χωρίον μας, —κολοκάσια. Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ καρπός του εἶναι πολὺ καλήτερος ἀπὸ τὰ γεώμηλα, διότι ἔχει τὴν γεῦσιν τῆς ἀγκινάρας, τοῦ λευκογουλίου, καὶ ἄλλων ὀσπρίων συγχρόνως. Αἱ ὡραῖαι αὐταὶ ὑποσχέσεις μοὶ εἶχον ἐμπνεύσει τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ προσφέρω δῶρον ἀπροσδόκητον εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Δὲν τὴν ἔλεγον τίποτε περὶ τούτου ὅταν ἐφύτευον τὰ κολοκάσια εἰς τὸν κῆπόν μου. Ὅταν θὰ ἤρχιζον νὰ φυτρόνουν θὰ τῇ ἔλεγον ὅτι εἶναι ἄνθη· καὶ ἔπειτα, μίαν ἡμέραν, ὅταν θὰ ὡρίμαζον, θὰ περιέμενον μίαν ὥραν, ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἔλειπε, διὰ νὰ τὰ ξερριζώσω, θὰ ἔβραζα ὁ ἴδιος τὰ κολοκάσιά μου, πῶς; δὲν πολυλογεύω, ἀλλὰ τὴν φαντασίαν μου δὲν ἠνώχλει τόσον ἀσήμαντος λεπτομέρεια, καὶ ὅταν ἡ μάνα Βαρβερίνα θὰ ἤρχετο νὰ δειπνήσῃ, θὰ τῇ παρέθετον τὸ μαγείρευμά μου.

Καὶ ποῖος θὰ ἐθαύμαζεν; Ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Καὶ ποῖος θὰ κατεχαίρετο; Πάλιν ἡ μάνα Βαρβερίνα.

Θὰ εἴχομεν τώρα καὶ ἄλλο νέον φαγὶ ἀντὶ τῶν αἰωνίων γεωμήλων, καὶ ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν θὰ συνησθάνετο πλέον τόσον πολὺ τὴν πώλησιν τῆς δυστυχοῦς *Κοκκίνως*.

Καὶ ὁ ἐφευρετὴς τοῦ νέου τούτου φαγίου θὰ ἤμην ἐγώ, ἐγὼ ὁ Ῥεμής· δὲν ἤμην λοιπὸν ἄχρηστος εἰς τὸν οἶκον.

Ὅταν τοιαῦτα σχέδια ἔτρεφον εἰς τὴν κεφαλήν μου, ἐννοεῖται πόσον ἐμερίμνων διὰ τὰ κολοκάσια. Καθ' ἡμέραν ἠρχόμην καὶ ἔβλεπον τὴν γωνίαν γῆς ὅπου τὰ ἐφύτευσα, καὶ εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν μου ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ φυτρώσουν ποτέ.

Ἤμην γονατιστὸς κατὰ γῆς, στηριζόμενος εἰς τὰ δύω μου χεῖρας, καὶ τὴν μύτην εἰς τὰ κολοκάσια, ὅταν ἤκουσα φωνὴν κράζουσαν τ' ὄνομά μου μετ' ἀνυπομονησίας. Ὁ Βαρβερίνος μ' ἐφώναζε.

Τί μὲ ἤθελε;

Χωρὶς ἀναβολῆς ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως εἶδον ἐμπρὸς εἰς τὴν ἑστίαν ἱστάμενον τὸν Βιτάλην, καὶ παρ' αὐτὸν τὰ κυνάριά του.

Ἀμέσως ἐνόησα τί μὲ ἤθελεν ὁ Βαρβερίνος.

Ὁ Βιτάλης ἤρχετο νὰ μ' ἐπάρῃ, καὶ διὰ νὰ μὴ ἠμπορέσῃ νὰ μὲ ὑπερασπισθῇ ἡ μάνα Βαρβερίνα, ὁ Βαρβερίνος τὴν εἶχε στείλει τὸ πρωΐ εἰς τὸ χωρίον.

Αἰσθανόμενος δὲ ὅτι παρὰ τοῦ Βαρβερίνου οὔτε βοήθειαν ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω οὔτε εὐσπλαγχνίαν, ἔτρεξα πρὸς τὸν Βιτάλην.

— Ὦ, κύριε, ἀνέκραξα, σᾶς παρακαλῶ, μὴ μ' ἐπάρετε.

Καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω ὀλοφυρόμενος.

— Ἔλα τώρα, καλὸν παιδί, μοὶ ἀπεκρίθη αὐτὸς μὲ ἥμερον τόνον φωνῆς δὲν θὰ εἶσαι δυστυχὴς πλησίον μου, δὲν δαίρω τὰ παιδία, καὶ ἔπειτα θὰ ἔχῃς καὶ τὴν συντροφίαν τῶν μαθητῶν μου. Εἶναι πολὺ διασκεδαστικοί. Τί ἔχεις νὰ λυπῆσαι;

— Τὴν μάναν Βαρβερίναν! τὴν μάναν Βαρβερίναν!

— Ἄκουσε! Ἐδῶ δὲν θὰ μείνῃς, μ' εἶπεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ μ' ἔσυρε δυνατὰ τὸ αὐτίον. Τὸν κύριον ἢ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, εἶσ' ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃς.

— Ὄχι! τὴν μάναν Βαρβερίναν!

— Ἀ! σ' ἐβαρέθηκα τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ ἐντός του ἔβραζεν ὁ θυμός. Ἂν πρέπῃ νὰ σὲ διώξω μὲ τὸ ξύλον, ἀμέσως γίνεται καὶ αὐτό.

— Ὁ μικρὸς αὐτὸς λυπεῖται ν' ἀφήσῃ τὴν μάναν του Βαρβερίναν. Δὲν πρέπει νὰ τὸν δείρῃς διὰ τοῦτο. Ἔχει καρδίαν εὐαίσθητον· τοῦτο εἶναι σημεῖον καλόν.

— Ἂν τὸν συμπαθῆς, θ' ἀρχίσῃ νὰ φωνάζῃ χειρότερα.

— Τώρα λοιπὸν εἰς τὸ ἔργον μας.

Καὶ οὕτω λέγων ὁ Βιτάλης παρέταξεν εἰς τὴν τράπεζαν ὀκτὼ πεντάφραγκα, καὶ δι' ἑνὸς κινήματος τῆς χειρὸς τὰ ἔλαβεν ὁ Βαρβερίνος καὶ τὰ ἔρριψεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Καὶ ποῦ εἶναι τὰ φορέματά του; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Αὐτὰ εἶναι, ἀπήντησεν ὁ Βαρβερίνος, καὶ τῷ ἔδειξε βαμβακερὸν μανδύλιον δεδεμένον διὰ τῶν τεσσάρων του ἄκρων.

Ὁ Βιτάλης ἔλυσε τοὺς κόμβους νὰ ἴδῃ τί περιεῖχε τὸ μανδύλιον. Ἦσαν δύω ὑποκάμισά μου καὶ ἓν πάνινον πανταλόνιον.

— Δὲν ἦτον αὐτὴ ἡ συμφωνία μας, εἶπεν ὁ Βιτάλης. Ὑπεσχέθης νὰ μοὶ δώσῃς τὰ πράγματά του, καὶ μοὶ δίδεις αὐτὰ τὰ κουρέλια.

— Ἄλλα δὲν ἔχει.

— Ἂν ἐρωτήσω τὸ παιδίον, θὰ μ' εἴπῃ, εἰ-

μαι βέβαιος, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές. Δὲν θέλω ὅμως νὰ φιλονεικήσω περὶ τούτων. Δὲν ἔχω καιρόν. Πρέπει νὰ κινήσωμεν. Ἔλα, παιδί μου. Πῶς ὀνομάζεται;

— Ῥεμή.

— Ἔλα, Ῥεμή. Πάρε τὰ πράγματά σου, καὶ πέρασ' ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Κάπην. Ἐμπρὸς, βῆμα ταχύ.

Ἐξέτεινα τότε τὰς χεῖράς μου πρὸς αὐτόν, καὶ ἔπειτα πρὸς τὸν Βαρβερίνον, ἀλλὰ καὶ οἱ δύω ἀπέστρεψαν τὴν κεφαλήν, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ὁ Βιτάλης μὲ συνελάμβανεν ἐκ τῆς πυγμῆς. Ἠναγκάσθην ἑπομένως νὰ περιπατήσω.

Ὦ! τὴν ἀγαπητήν μου οἰκίαν. Μοὶ ἐφαίνετο, ὅταν διῆλθα διὰ τῆς θύρας της, ὅτι ἀφῆνον εἰς αὐτὴν μέρος τοῦ δέρματός μου.

Περιέφερα τὸ βλέμμα μου πέριξ, ἀλλ' οἱ τεθαμβωμένοι μου ὀφθαλμοὶ οὐδένα εἶδον ὃν νὰ ἐπικαλεσθῶ εἰς βοήθειαν. Οὐδεὶς εἰς τὴν ὁδὸν, οὐδεὶς εἰς τοὺς πέριξ ἀγρούς.

Τότε ἤρχισα νὰ φωνάζω.

— Μητέρα! Μάνα Βαρβερίνα!

Ἀλλ' οὐδεὶς ἀπήντησε, καὶ ἡ φωνή μου ἐσβέσθη εἰς ὀλοφυρμόν.

Ἠναγκασμένος ἤμην ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην, ὅστις δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν χεῖρά μου.

— Κατευόδιον, ἔκραξεν ὁ Βαρβερίνος.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Φεῦ! Τετέλεσται!

— Ἐμπρὸς, Ῥεμή. Περιπάτει, παιδί μου, εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Καὶ μὲ ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

Τότε ἤρχισα νὰ περιπατῶ πλησίον του. Εὐτυχῶς δὲν ἐπετάχυνε τὸ βῆμα· νομίζω μάλιστα ὅτι τὸ ἐκανόνισε κατὰ τὸ ἐδικόν μου.

Ἡ ὁδός μας ἀνήρχετο ἑλικοειδὴς εἰς τὸ ὄρος, καὶ εἰς ἑκάστην στροφὴν ἔβλεπον τὸν οἶκον τῆς μάνας Βαρβερίνας, μακρυνόμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Πολλάκις εἶχον διατρέξει τὸν δρόμον τοῦτον, καὶ ἤξευρον ὅτι ὅταν θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὴν τελευταίαν του ἕλικα, θὰ ἔβλεπον καὶ πάλιν τὴν οἰκίαν, καὶ ἔπειτα, ἅμα ἐπροχωροῦμεν ἀκόμη ὀλίγον εἰς τὸ ὀροπέδιον θὰ ἐτελείωνε τίποτε πλέον, καὶ θὰ ἤρχιζεν ἐμπρός μου τὸ ἄγνωστον, ὀπίσω μου δὲ θὰ ἔμενεν ἡ οἰκία εἰς ἣν ὡς τότε εἶχον ζήσει τόσον εὐτυχὴς, καὶ ἣν βεβαίως ποτὲ δὲν θὰ ἔβλεπον πλέον.

Εὐτυχῶς ἡ ἀνάβασις ἦτον μακρά. Ἐξακολουθοῦντες ὅμως νὰ περιπατῶμεν, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφήν.

Ὁ Βιτάλης δὲν μοὶ εἶχεν ἀφήσει τὴν πυγμήν.

— Θέλετε νὰ μ' ἀφήσετε ὀλίγον ν' ἀναπαυθῶ; τῷ εἶπον.

— Εὐχαρίστως, τέκνον μου.

Καὶ κατὰ πρῶτον τότε μοὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρα.

Ἀλλὰ συγχρόνως εἶδον ὅτι τὸ βλέμμα του διηυθύνθη πρὸς τὸν Κάπην καὶ τῷ ἔνευσεν, οὗτος δὲ ἐνόησε τὸ νεῦμα.

Εὐθὺς δὲ, ὡς κύων ποιμενικὸς, ὁ Κάπης καταλιπὼν τὴν κεφαλὴν τοῦ θιάσου ὃν ὡδήγει, ἦλθε καὶ κατέλαβε θέσιν ὀπίσω μου.

Τὸ κίνημά του τοῦτο μοὶ ἐξήγησε σαφέστερον ὅ,τι τὸ νεῦμα τοῦ κυρίου του μοὶ εἶχεν ὑποδείξει. Ὁ Κάπης ἦτον ὁ φύλαξ μου. Ἂν τὸ ἐλάχιστον κίνημα ἀπετόλμων ἵνα δραπετεύσω, θὰ ἐχύνετο εἰς τὰς κνήμας μου.

Ἐπῆγα λοιπὸν κ' ἐκάθησα εἰς τὴν γλόην τοῦ τειχίου τοῦ παρὰ τὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους, καὶ ὁ Κάπης μὲ ἠκολούθησε.

Καθήμενος εἰς τὸ γεῖλος ἐκεῖ, ἐζήτουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, οὓς ἐθάμβουν τὰ δάκρυα, τὴν οἰκίαν τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν κατήρχετο ἡ κοιλὰς ἣν εἴχομεν ἀναβῆ, διατεμνομένη ὑπ' ἀγρῶν καὶ ὑπὸ δασῶν, καὶ κάτω, εἰς τὸ βάθος ἵστατο μεμονωμένη ἡ μητρική μου οἰκία, ἡ οἰκία εἰς ἣν ἀνετράφην.

Ἐφαίνετο δ' εὐκόλως μεταξὺ τῶν δένδρων διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην στὴλη κιτρίνου καπνοῦ ἀνέθρωσκεν ἐκ τῆς ἑστίας της, καὶ ἀναβαίνουσα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ἀκινητοῦντα ἀέρα, ἔφθανε μέχρις ἡμῶν.

Εἴτε φρεναπάτη τῆς μνήμης εἴτε ἀλήθεια ἦτον, ὁ καπνὸς οὗτος μοὶ ἔφερε τὴν ὀσμὴν τῶν ξηρῶν φύλλων τῶν φρυγάνων, ὧν ἐκαίομεν τὰ δέματα τὸν χειμῶνα. Μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἤμην ἀκόμη εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, εἰς τὸ μικρὸν κάθισμά μου, θερμαίνων τοὺς πόδας εἰς τὴν στάκτην, ὅταν ὁ ἄνεμος ἐφύσα εἰς τὴν ἑστίαν μας καὶ μᾶς ἔρριπτε τὸν καπνὸν εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἂν καὶ εἰς μεγάλην ἤμεθα ἀπόστασιν καὶ εἰς ὕψος πολὺ, τ' ἀντικείμενα εἶχον οὐχ ἧττον διατηρήσει τὸ σχῆμα αὐτῶν καθαρὸν καὶ εὐδιάκριτον· μόνον ἐφαίνοντο μικρότερα καὶ συνεσταλμένα.

Εἰς τὸν σωρὸν τῆς κόπρου ἔβλεπον τὴν ὄρνιθά μας, τὴν τελευταίαν ἥτις μᾶς ἔμεινε, νὰ περιπατῇ ἄνω καὶ κάτω· δὲν εἶχεν ὅμως πλέον τὸ σύνηθες μέγεθός της, καὶ ἂν δὲν τὴν ἐγνώριζον καλῶς, θὰ ἐνόμιζον ὅτι εἶναι περιστερά. Εἰς τὸ πέρας τοῦ οἴκου ἔβλεπον τὸν κορμὸν τῆς κυφῆς ἀπιδέας, ἣν ἐγὼ συνήθιζον νὰ μεταμορφῶ εἰς ἵππον. Πλησίον δὲ τοῦ ῥύακος, ὅστις ἐχάραττε λευκὴν γραμμὴν εἰς τὸ πράσινον χόρτον, παρηκολούθουν διὰ τῆς φαντασίας ἓν μικρὸν αὐλάκιον, ὃ εἶχον σκάψει ὁ ἴδιος μετὰ πλείστων δυσκολιῶν διὰ νὰ στρέψῃ μικρὸν μύλον τῆς κατασκευῆς μου, ἀλλ' ὁ μύλος ἐκεῖνος, ὅσας καὶ ἂν κατέβαλα προσπαθείας, ποτὲ, φεῦ! δὲν κατώρθωσε νὰ στραφῇ.

Ὅλα ἦσαν ἐκεῖ, εἰς τὰ συνήθη των τόπον, καὶ ἡ χειράμαξά μου, καὶ τ' ἄροτρον ὃ εἶχον κατασκευάσει κόψας κλάδον στραβὸν, καὶ ἡ φωλεὰ ὅπου ἀνέτρεφον τὰ κουνέλια, ὅταν εἴχομεν κουνέλια, καὶ ὁ κῆπός μου, ὁ φίλτατος κῆπός μου.

Τίς θὰ τὰ ἔβλεπε ν' ἀνθήσουν τὰ δυστυχῆ ἄνθη μου; Τίς θὰ ἐπεριποιεῖτο τὰ κολοκάσιά μου; Ὁ Βαρβερίνος βεβαίως, ὁ κακὸς Βαρβερίνος.

Ἓν βῆμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅλ' αὐτὰ ἠφανίζοντο.

Αἴφνης εἰς τὴν ὁδὸν, ἥτις ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀναβαίνει πρὸς τὴν οἰκίαν μας, εἶδα μακρόθεν λευκὸν κεφαλόδεσμον, ὅστις ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος ὀπίσω τῶν δένδρων, καὶ ἔπειτα ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον πάλιν.

Ἡ ἀπόστασις ἦτον τόση, ὥστε μόνον διέκρινον τὴν λευκότητα τοῦ κεφαλοδέσμου, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ὠχρὰ χρυσαλὶς τοῦ ἔαρος πτερυγίζουσα μεταξὺ τῶν κλάδων.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς ἡ καρδία βλέπει μακρότερον καὶ εὐκρινέστερον παρὰ οἱ ὀξυδερκέστεροι ὀφθαλμοί. Καὶ ἐγὼ οὕτως ἀνεγνώρισα τὴν μάναν Βαρβερίναν· διότι ἐκεινη ἦτον· ἤμην βέβαιος ὅτι ἦτον. Τὸ ᾐσθανόμην ὅτι ἦτον ἐκείνη.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἐξακολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας;

— Ὦ! παρακαλῶ, κύριε, παρακαλῶ.

— Λοιπὸν δὲν μ' εἶπαν τὴν ἀλήθειαν. Πόδας δὲν ἔχεις. Τόσον ὀλίγον ἐπεριπατήσαμεν καὶ ἀπηύδησες. Τοῦτο δὲν μᾶς δίδει μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν ὁδοιπορίαν μας.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλὰ μόνον ἔβλεπον.

Ἦτον βεβαίως ἡ μάνα Βαρβερίνα, ἦτον ὁ κεφαλόδεσμός της, ἦτον τὸ γαλάζιον ἔνδυμά της· ἐκείνη ἦτον.

Ἐπεριπάτει ταχέως, ὡς ἂν ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ φράκτου μας, τὴν ἔσπρωξεν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ διέβη αὐτὴν ταχέως.

Εὐθὺς τότε ἀνέβην εἰς τὸ τειχίον παρὰ τὸ χεῖλος τῆς κοιλάδος, μὴ συλλογιζόμενος τὸν Κάπην, ὅστις ἐπήδησεν ἀμέσως πλησίον μου.

Ἡ μάνα Βαρβερίνα δὲν ἤργησε πολὺ εἰς τὸν οἶκον· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐξῆλθε καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἐπάνω καὶ κάτω, ἔχουσα τοὺς βραχίονας τεταμένους.

Προφανῶς ἐζήτει ἐμέ.

Τότε ἔσκυψα ἐμπρός, καὶ δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου ἤρχισα νὰ φωνάζω·

— Μητέρα! μητέρα!

Ἀλλ' ἡ φωνή μου δὲν ἠδύνατο νὰ καταβῇ, οὔτε νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ ψιθυρίσματος τοῦ ῥύακος, καὶ ἐχάθη εἰς τὸν ἀέρα.

— Τί ἔχεις; εἶπεν ὁ Βιτάλης· ἐτρελλάθης;

Ἐγὼ δὲ, χωρὶς νὰ τὸν ἀπαντήσω, ἔμενον ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν μάναν Βαρβερίναν. Ἐκείνη ὅμως δὲν ἤξευρεν ὅτι εἶμαι τοσον πλησίον της, καὶ ἡ ἰδέα δὲν τῇ ἐπῆλθε νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλήν.

Διαβᾶσα τὴν αὐλὴν, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν δρόμον κ' ἐκύτταξε πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Τότε ἐφώναξα ἀκόμη δυνατώτερα, ἀλλ' ἐπίσης ἀνωφελῶς.

Ὁ δὲ Βιτάλης, ὑποπτεύσας τὴν ἀληθειαν, ἀνέβη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τειχίον.

Δὲν τῷ ἐχρειάσθη δὲ πολὺ διὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸν λευκὸν κεφαλόδεσμον.

— Τὸ δυστυχὲς παιδίον! εἶπε μᾶλλον καθ' ἑαυτόν.

— Ὦ! σᾶς παρακαλῶ, εἶπον, ἐμψυχούμενος ὑπὸ τοῦ συμπαθοῦς τούτου ἐπιφωνήματος, ἀφήσατέ με νὰ ἐπιστρέψω.

Ἀλλὰ τότε μὲ συνέλαβε πάλιν ἐκ τῆς πυγμῆς, καὶ μ' ἐβίασε νὰ καταβῶ εἰς τὸν δρόμον.

— Ἀφ' οὗ ἐξεκουράσθης, εἶπεν, ἐμπρὸς τώρα, περιπάτει, παιδί μου.

Ἠθέλησα ν' ἀποσπασθῶ ἀπὸ τῆς χειρός του, ἀλλὰ μ' ἐκράτει στερεά.

— Κάπη, εἶπε, Ζερβίνε!

Καὶ οἱ δύω κύνες μ' ἐπεριτριγύρισαν. Ὁ Κάπης ἐτέθη ὀπίσω μου, ὁ Ζερβίνος ἐμπρός μου.

Ἀνάγκη ἦτον ν' ἀκολουθήσω τὸν Βιτάλην.

Μετ' ὀλίγα βήματα ἔστρεψα τὴν κεφαλήν.

Εἴχομεν ὑπερβῆ τὴν ὀφρὺν τοῦ βουνοῦ, καὶ δὲν εἶδον πλέον οὔτε τὴν κοιλάδα μας, οὔτε τὸν οἶκόν μας, ἀλλὰ μόνον μακρὰν κυανοῖ λόφοι ἐφαίνοντο ἀναβαίνοντες μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ βλέμμα μου ἐπλανήθη εἰς ἀτελευτήτους ἐκτάσεις.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

καὶ τῶν ἐξαπτόντων τὸ πάθος τοῦτο αἰτίων.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ἰατροῦ L. Cerise «Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος», τοῦ βραβευθέντος παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Φιλαρέσκειαν ἐννοοῦμεν τὸν ἄμετρον πόθον τοῦ θέλγειν τοὺς περὶ ἡμᾶς καὶ τοῦ ἐπισύρειν τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν διὰ τῆς καλλονῆς, τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐφυΐας, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ προσάγεσθαι τὰς καρδίας, ἥτις πολλάκις ἐμμένει ἀφοῦ παρέλθῃ καὶ ἡ νεότης καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως. Πρόκειται ἐνὶ λόγῳ περὶ τῶν συγκινήσεων ἐκείνων, αἵτινες πληροῦσι τὴν ζωὴν τῆς γυναικὸς, ὀλίγας μόλις στιγμὰς ἀπασχολοῦσαι τὴν τοῦ ἀνδρός.

Τῷ ὄντι, ἡ ἄμετρος τοῦ ἀρέσκειν ἐπιθυμία εἶναι τὸ κυριώτατον τῶν γυναικῶν πάθος, ὀφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν ἕνα καὶ μόνον φαίνεται ἔχουσα σκοπὸν, νὰ γεννᾷ ἐν αὐτοῖς μὴ ὑπάρχον, ν' ἀναπτύσσῃ δὲ ὑπάρχον ἤδη. Τὸ πάθος τοῦτο δὲν φείδεται καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἡ χλεύη ἡ προσαπτομένη εἰς τοὺς μὴ ὑποκρύπτοντας αὐτὸ, πρὸς δὲ καὶ αἱ παντοειδεῖς ἀσχολίαι αἱ ἐξαφανιζοῦσαι αὐτὸ ἢ παρεμποδίζουσαι τὴν γέννησιν του, καθιστῶσιν

αὐτὸ ἧττον σφοδρὸν καὶ διαρκές. Ἀνήκει λοιπὸν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν ὑπερβολῶν καὶ τῶν συνεπειῶν εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς μόνας τὰς γυναῖκας, δι' αὐτὰς δὲ καὶ μόνας ἐπλάσθη ἡ λέξις *φιλαρέσκεια*. Ἡ περὶ τὸ σῶμα ἐπιμέλεια, ἡ δίαιτα, τὸ εἶδος τῶν ἀσκήσεων, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα, τὰ πάντα συντείνουσιν ὅπως καταστήσωσι τοὺς ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκομένους θριάμβους τὸν κύριον σκοπὸν τῆς δραστηριότητος αὐτῶν. Τὰ πάντα συντείνουσιν ὅπως διδάξωσιν αὐτάς, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἐντολή των εἶναι τὸ ἀρέσκειν, ὅτι ὁ θαυμασμός, ὃν ἐμπνέουσιν, εἶναι τὸ μέτρον τῶν δώρων, ἅτινα παρὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἔλαβον Ἰδέτε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κοράσιον τὸ περὶ τὴν κούκλαν αὐτοῦ ἀσχολούμενον· μετὰ πόσης στοργῆς ζητεῖ διὰ τὸ μικρὸν τοῦτο εἴδωλον στολὴν κομψὴν καὶ χαρίεσσαν! Ἰδέτε τὴν νεάνιδα ἐκείνην τὴν εἰς τὰς συντρόφους της ἀφελῶς διηγουμένην τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἔν τινι αἰθούσῃ ἔλαβε, τὰ ἀντικείμενα τὰ ἐφελκύσαντα τὴν προσοχήν της. Μετὰ πόσης ὀξυδερκείας διέκρινε τὰς διαφόρους ἐσθῆτας, ὧν ἐνθυμεῖται τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Βεβαίως ἡ φύσις συνετέλεσε τὰ μέγιστα καὶ διέθεσε τὰ πάντα ὅπως ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρέσκειν κατακυριεύῃ τὰς γυναῖκας, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία αὕτη γίνεται πάθος γενικόν, καὶ καθίσταται ἐπιτακτική, σφοδρά, ἀχαλίνωτος, τοῦτο δὲ βεβαίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνατροφήν, ἥτις ἐπιλήσμων τῆς ὡρίμου ἡλικίας καὶ τοῦ γήρατος, μόνην τὴν ἡλικίαν τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπατηλῶν ἐλπίδων ἔχει ὑπ' ὄψιν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἀνατροφῆς εἶναι παράδοξα. Ἵνα ἐννοήσητε αὐτὰ καλῶς, πληροφορήθητε περὶ τῆς σημασίας λέξεων τινῶν, ὧν αἱ γυναῖκες ἐπέβαλον ἢ διέστρεψαν τὴν ἔννοιαν. Ἡ λέξις *ἀξιέραστος* (aimable) λ. χ. σημαίνει ἆρά γε τὴν ἰδιότητα ἀνδρὸς ἀξίου ἀγάπης; Οὐχὶ βεβαίως. Ἐὰν ἀνήρ τις εἶναι ἁπλῶς εὐειδής, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, ὑποχρεωτικός, τίμιος, ἀφοσιωμένος, ἐξαίρετος, οὐδεὶς θέλει εἴπει ὅτι εἶναι ἀξιέραστος. Ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν κολακευτικὴν ταύτην ἐπίκλησιν, δέον νὰ ἐκφράζῃ καλῶς τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὰς χάριτας τῆς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένης, δέον μετὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ νὰ συνδυάζῃ *ἀξιέραστά* τινα ψεύδη, δέον μετ' ἰδιαζούσης τέχνης νὰ περιποιῆται τὴν κυρίαν μεθ' ἧς ὁμιλεῖ. Μόνος ὁ κολακεύων τὰς γυναῖκας λέγεται ἀνὴρ ἀξιέραστος. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἐπιτύχῃ, ὁ ἀνὴρ οὗτος δύναται νὰ ἦναι φυγόδικος, κατάσκοπος, πειρατής, ὀνομάζεται οὐχ ἧττον ἀξιέραστος, οὕτως ὥστε δὲν εἶναι σπάνιον νὰ βλέπῃ τις τὴν συμπάθειαν ἁβρῶν καὶ εὐγενῶν γυναικῶν ἐπιλάμπουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐγκληματίου. Εἶναι θῦμα τῆς συκοφαντίας, ἀναφωνοῦσιν, εἶναι ἥρως, ὅστις παραγνωρίζεται! Σταυροφορία δὲ ὅλη γυναικῶν φαίνεται παρεμβαίνουσα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δημίου.

Οὕτω μορφοῦνται πολλάκις αἱ τῶν γυναικῶν κρίσεις ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ἀνατροφῆς ἐξαπτούσης εἰς ἄκρον τὸν πόθον αὐτῶν τοῦ ἀρέσκειν. Οὕτω διὰ μίαν μόνην εὔστοχον ἢ ἄστοχον λέξιν σχηματίζουσιν ἐνίοτε γνώμην οὐ μόνον περὶ τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ. Δὲν ἠθέλομεν θαυμάσει βλέποντες γυναῖκα ἐνθέρμως ἀσπαζομένην πολιτικήν τινα φατρίαν, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῆς φατρίας ταύτης, εὐφραδὴς ὢν καὶ εὐτράπελος, συνεκίνησεν αὐτὴν εὐαρέστως ἐπαινῶν τὸν εὔμορφόν της πόδα.

Εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ μετὰ τὰ προειρημένα, ὁποία ἡ παθητικὴ καὶ διανοητικὴ ταραχή, ὁποία ἡ κατὰ τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐνέργειαν συμβαίνουσα ἀταξία, ὅταν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν ἀντιτάσσηται ἀδιαφορία καὶ ψυχρότης, οἱ δ' ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκόμενοι θριαμβοι ἀναφαίνονται τὸ πρῶτον ὡς ὄνειρα, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ λησμονήσωσιν. Ἐπιθυμία, ἥτις ἐπιφέρει κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν εἰς ἅπαν τὸ νευρικὸν σύστημα τὰ μυρία φαινόμενα τὰ ἐξ αὐτῆς πηγάζοντα, καὶ διαπλάττει οὕτως εἰπεῖν τὸν ὀργανισμὸν ἀναφαιρέτους γεννῶσα ἕξεις, τοιαύτη λέγομεν ἐπιθυμία, τοιαύτην πάσχουσα ὕβριν καὶ ἀναγκαζομένη ν' ἀποχωρήσῃ τεταπεινωμένη καὶ ἡττημένη ἐνώπιον τῆς ἀπηνοῦς πραγματικότητος, καθ' ἣν στιγμὴν πολλὰ εἰσέτι ὑπολείπονται τῆς ζωῆς ἔτη, εἶναι πηγὴ δριμυτάτων ὀδυνῶν.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ γοροῦ, ὅστις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς θέατρον, ἐν ᾧ ἡ φιλαρέσκεια ἔχει τὸ πρῶταν μέρος. Σπανίως ἀναλογιζόμεθα πάσας τὰς περιστάσεις, ἃς συνδυάζει ὁ χορὸς, καὶ τὰς ἀναριθμήτους ταραχὰς τὰς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσας. Καὶ ὅμως δέον νὰ ἐξετάσωμεν τὰ κατ' αὐτὸν σπουδαίως. Παρατηρήσατε τὴν ἐνδυμασίαν ταύτην τὴν ἐπιτρέπουσαν εἰς νέας καὶ αἰδήμονας κόρας νὰ παραβιάζωσι τὴν αἰδῶ ἐκτιθέμεναι εἰς τὰ βλέμματα πολυπλήθων ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν λάμψιν μυρίων φώτων, τῆς ὀρχήστρας διευθυνούσης πάσας τὰς κινήσεις ἐν τῷ μέσῳ περιποιήσεων καὶ στολισμῶν ἀσυνήθων. Ἰδέτε τὸν χορὸν τοῦτον τὸν παραδίδοντα νεάνιδα εἰς τὴν μετ' ἀνδρὸς ἀγνώστου συνομιλίαν. Παρευρέθητε εἰς τὰς περὶ τὸν στολισμὸν προπαρασκευὰς τὰς τοσαύτην προξενούσας ἀϋπνίαν! Ἀναλογίσθητε τὴν ἀνησυχίαν, ἣν γεννᾷ ἡ προσδοκία θεάματος, εἰς ὃ λαμβάνουσιν αὗται ἐνεργὸν μέρος, τὰς κολακείας, τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ἐλπίζουσι, καί τοι φοβοῦνται μὴ τυχὸν δὲν ἀπολαύσωσιν αὐτήν! Ἀναπολήσατε καὶ τὴν πικρὰν ἀποτυχίαν τὴν καταστρέφουσαν πολλάκις τὸν ὑπερμέτρως ποθούμενον θρίαμβον,

καὶ τὰς ἀναμνήσεις, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουσι τὸ ἀείποτε ἐπιμελῶς κρυπτόμενον ψυχικὸν ἄλγος. Οὐδέποτε ἄρα ἐπεστήσατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὰς παντοίας περιπετείας, τὰς πολλὰς καὶ θερμὰς συγκινήσεις, αἵτινες ἐκ τῶν μυρίων χοροῦ τινος περιστάσεων προκύπτουσιν! Οὐδέποτε ἀνελογίσθητε τὴν ἀτρομοφαῖραν τῶν αἰθουσῶν, τὴν ὑπὸ τῆς ὀργήσεως αὐξανομένην ἐξαψιν, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν μέχρι πρωΐας διαρκοῦσαν καὶ τοσάκις ἐπαναλαμβανομένην! Τὰ αἴτια ταῦτα ἐπενεργοῦσι τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ καὶ διαταράττουσι τὰς κυριωτάτας αὐτοῦ λειτουργίας.

Ὁ ἔρως εἶναι πάθος, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἶναι τοσοῦτον φοβερά, διότι συνδυάζεται συνήθως μετὰ τῆς φιλαρεσκείας καὶ τῆς ματαιότητος. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τοῦ ἀρέσκειν ἐπιθυμίας, ἡ φιλάρεσκος γυνὴ βλέπει ἐν τῷ ἔρωτι, ὃν ἐμπνέει, τὴν λαμπροτάτην καὶ γλυκυτάτην ἅμα κολακείαν· πολλάκις δὲ ἀποβάλλει τὴν ἡσυχίαν αὐτῆς καὶ διακυβεύει ὅ,τι ἔχει πολυτιμότερον, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἀπάνθρωπον εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ γεννήσῃ πάθος καὶ νὰ ταράξῃ καρδίαν τινά. Βεβαίως πολλάκις τιτρώσκει αὐτὴ ἑαυτὴν διὰ τῶν βελῶν, τὰ ὁποῖα ψυχρῶς προσπαθεῖ νὰ ῥίψῃ. Ὅταν αἱ εἰς τὴν νεότητα, τὴν χάριν, τὴν καλλονὴν ἀποδιδόμεναι περιποιήσεις ἀφίπτανται μετὰ τῆς ἐλπίδος τοῦ θριάμβου καὶ τῆς ἡδονῆς τῆς νίκης, ἡ γυνὴ ἐσπερημένη τῆς γοητείας, ἧς κατεχρᾶτο, ἐπανέρχεται εἰς τὰ τοῦ ἔρωτος ὄνειρα. Τότε μόνον φαίνεται οὖσα εἰλικρινὴς καὶ περιπαθὴς καὶ ἔνθερμος, ἀλλ' εἶναι ἀργά. Ἀγανακτοῦσα ἀποτίει τὰς παρελθούσας αὐτῆς παρεκτροπὰς διὰ νέων παρεκτροπῶν. Ἀλλ' εἶναι ἆρά γε τοῦτο ἔρως; Ὄχι. Τὸ ἐπικρατοῦν αἴσθημα εἶναι καὶ πάλιν ἡ φιλαρέσκεια, ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν, ἡ ἀθλία ματαιότης. Μὴ συγχέωμεν τὸν ἔρωτα μετ' αἰσθήματος ἀντλοῦντος τὰς ζωηροτάτας αὐτοῦ συγκινήσεις ἐκ πηγῆς πάντη ἀλλοτρίας αὐτῷ. Παρατηρητέον, ὅτι ἡ ἐρωτικὴ μελαγχολία καὶ ἡ ἐρωτομανία ἔχουσι πολλάκις ἀφορμὴν τὴν ματαιότητα ὅσον καὶ τὸν ἔρωτα.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἔγινε διὰ πολλοὺς ἀσημοτάτους ὑπηκόους της τὸ ἀντικείμενον παραλόγου πάθους. Τὰ τοιαῦτα γεγονότα δὲν εἶναι σπάνια ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐρωτικῆς παραφροσύνης. Τὸν δοῦκα τοῦ Ὀρλεάνς, υἱὸν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου, εἰζήτει πτωχὴ κόρη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἥτις οὐδέποτε εἶχεν ἴδει αὐτόν. Ἐν γένει δὲ οἱ τοιούτου εἴδους φρενοβλαβεῖς, εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι λατρεύονται, καὶ ὅτι ἰσχυροὶ ἐχθροὶ ἀνθίστανται εἰς τὸν ποθούμενον γάμον.

Ὁ ἔρως, ἐλεύθερος τῶν γενικῶς σχεδὸν περιπλεκόντων αὐτὸν στοιχείων, συνίσταται ἐκ συγκινήσεων, αἱ ὁποῖαι διαφεύγουσι τὴν ψυχρὰν ἀνάλυσιν. Δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ γλώσσῃ λέξεις ἐκφράζουσαι πιστῶς πάσας αὐτοῦ τὰς ἀποχρώσεις. Δὲν ὑπόκειται λοιπὸν, ὑπὸ ταύτην τοὐλάχιστον τὴν ἔποψιν, εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν ὡρισμένης διδασκαλίας οὐδὲ ἰδιαιτέρας ἀνατροφῆς. Ὁ ἔρως διὰ μόνων τῶν τυφλῶν αὐτοῦ παραφορῶν γίνεται ἐπικίνδυνος, ἡ δὲ διαχυτικὴ δύναμις, ἣν ἐν στιγμαῖς σφοδρᾶς ταραχῆς ἐπιδεικνύει, εἶναι ἡ ἀπόῤῥοια φαντασίας ἐξαφθείσης ὑπὸ τῶν περιγραφῶν τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἀφηγήσεων τῶν μυθιστοριογράφων καὶ τῶν ἰδανικῶν παρασάσεων τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ ἔρως ἀρύεται ἐκ τῆς ποιήσεως τὸ ὑπερβολικὸν ἐκεῖνο, δι' οὗ ὑπερπηδᾷ πᾶν πρόσκομμα καὶ καθίσταται ὁρμητικὸς καὶ τρυφερὸς, τύραννος συνάμα καὶ δοῦλος. Διὰ τῶν παραστατικῶν δὲ μᾶλλον τεχνῶν ἢ δι' ὡρισμένης διδασκαλίας ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς ἀνατροφῆς.

. . . . . .

Οὐδὲν πάθος μεταδίδεται τοσοῦτον εὐκόλως ὅσον ὁ ἄμετρος πόθος τοῦ ἀρέσκειν. Ἀρκεῖ γυνὴ ἄγνωστος νὰ γίνῃ τὸ ἀντικείμενον ἐκτάκτων περιποιήσεων ἐκ μέρους πλήθους θαυμαστῶν καὶ νὰ ἐπισύρῃ τὰ βλέμματα πάντων διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτῆς, τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς, ὅπως τὸ καινοφανὲς τοῦτο θέαμα φέρῃ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες παρευρέθησαν εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἢ ἔμαθον αὐτὴν διὰ τῶν ποικίλων ἀφηγήσεων τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τοῦ φθόνου, πλεῖσαι ὅσαι θέλουσι καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀνταγωνισθῶσιν ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν εὐδοκιμήσασαν ἀντίπαλον. Οἱ ὑπὸ τῆς φιλαρεσκείας ἐπιδιωκόμενοι θρίαμβοι περιέχουσιν, ὡς φαίνεται, ἡδονὴν, ἣν μόναι αἱ γυναῖκες ἐννοοῦσι. Διὰ τοῦ παραδείγματος πρὸ πάντων αἱ νεάνιδες, μόλις ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐξερχόμεναι, παρασύρονται μετ' ὀλεθρίας πολλάκις ὁρμῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο πάθος.

Δὲν εἶναι σπάνιον νὰ βλέπῃ τις παιδία τεσσάρων καὶ ἓξ ἐτῶν ὑποκείμενα ἤδη εἰς τὸ πάθος τοῦτο. Εἴδομεν ἔν τινι αἰθούσῃ κοράσιον πενταετὲς χέον πικρὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ μικρᾶς αὐτοῦ συντρόφου.

Αἱ ἐν τῷ δράματι καὶ τῇ μυθιστορίᾳ ποιητικαὶ εἰκόνες παρέχουσι τροφὴν ἀνεξάντλητον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν, οὐ μόνον μεγαλοποιοῦσαι τὴν ἐκ τῆς θριαμβευούσης φιλαρεσκείας πηγάζουσαν ἡδονὴν, ἀλλ' ἀποδίδουσαι προσέτι εἰς τὴν ἡδονὴν ταύτην τὴν ἐπαγωγὸν τοῦ ἔρωτος μορφήν.

Ἡ μυθιστορία καὶ τὸ δρᾶμα συνδυάζοντα οὕτω πως τὸν πόθον τοῦ ἀρέσκειν μετὰ τοῦ ἔρωτος, ἀποκτῶσιν ἐπιῤῥοὴν, ἧς εἶναι δύσκολον νὰ ἐκτιμήσῃ τις τὸ μέγεθος. Τὰ φαινόμενα τὰ προκύπτοντα κατὰ τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐνέργειαν ἐκ τῶν περιπα-

θῶν ἐκφράσεων, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται τὸ δρᾶμα καὶ ἡ μυθιστορία, εἶναι τοσοῦτον πολυάριθμα καὶ συχνά, ὥστε ἡ λεπτοτέρα ἀνάλυσις ἀδυνατεῖ νὰ ὑπολογίσῃ τὰ φυσιολογικὰ καὶ παθολογικὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ ἰδέαι, αἱ συγκινήσεις καὶ τὰ αἰσθήματα τὰ ἐκ τῶν ἔργων τούτων πηγάζοντα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς ὀργανικῆς ζωῆς καὶ προξενοῦσι πλείστας ἀταξίας ἐν ταῖς λειτουργίαις αὐτῆς.

Οἱ ἥρωες καὶ αἱ ἡρωΐδες τῶν μυθιστοριῶν καὶ τῶν δραμάτων εἶναι πρόσωπα, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς προσπαθεῖ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου ἢ τοῦ θεατοῦ. Οἱ ἥρωες ἔχουσι πάντα τῶν ἀνδρῶν τὰ προτερήματα, αἱ ἡρωΐδες πάντα τὰ τῶν γυναικῶν, τὰ δὲ ὑποτιθέμενα ταῦτα προτερήματα εἶναι πολλάκις κακίαι. Τοὐλάχιστον ὄπισθεν τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀπατηλῆς συνοδείας, δι' ἧς ὁ ποιητὴς περιστοιχίζει τὰ πρῶτα αὐτοῦ πρόσωπα, κρύπτεται πολλάκις μεγίστη ἠθικὴ ἀτέλεια, ἣν προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ εὔχαριν καὶ ἐπαγωγόν. Ὁ ἥρως ἢ ἡ ἡρωΐς θριαμβεύουσιν, ὁ ἔρως τοὺς εὐνοεῖ, τὸ πλῆθος τοὺς θαυμάζει καὶ τοὺς ἐξυμνεῖ. Μ-γάλη καίτοι κρυφία συμπάθεια ἑλκύει πρὸς αὐτοὺς τὸν ἀναγνώστην ἢ τὸν θεατήν, ὅστις γοητευόμενος ὑπὸ τῆς θελκτικῆς μορφῆς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς καλύπτει τὰς μεγίστας παρεκτροπάς, ῥίπτεται ἐν ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς ὁδοῦ τῶν παθῶν. Οὕτω ἡ περιώνυμος τοῦ Goethe μυθιστορία Werther συνέδεσεν ἐπί τινα ἔτη τὸν φόνον καὶ τὴν αὐτοκτονίαν μετὰ τῶν ἐκ τοῦ ἔρωτος ποσεσχομένων συγκινήσεων, τὸ δὲ δρᾶμα τοῦ Schiller *οἱ Λῃσταί* ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ζητῶνται αἱ ἐκ τῆς φιλαρεσκείας καὶ τοῦ ἔρωτος πηγάζουσαι ἡδοναὶ ἐν τῷ ῥιψοκινδύνῳ βίῳ τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων τῶν εἰς τὴν λαμπρότερον ἀγουσῶν. Οὕτω ἡ φιλολογικὴ σχολὴ, ἧς διδάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Βύρων καὶ ἀριστούργημα ὁ *Ὄβερμαν*, συνέδεσεν ἐν τῷ ἔρωτι τὰς ἡδυπαθεῖς συγκινήσεις μετὰ τῆς δολοφονίας καὶ τῆς αὐτοκτονίας. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν τοιούτων φιλολογικῶν τάσεων, ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν ἔλαβε μορφὴν ποτὲ μὲν φρικώδη ποτὲ δὲ γελοίαν, ἐγκαταλιπὼν δὲ τὸ ἔγκλημα ἠσπάσατο τὴν φθίσιν. Ναί, ἡ φθίσις ὑπῆρξε συρμὸς ἐπί τινα ἔτη. Ὁ ἥρως παντὸς μυθιστορήματος ἔδει νὰ ᾖναι φθισικός. Οἱ ἐρασταὶ ὤφειλον νὰ ᾖναι στηθικοί ὅπως κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον. Νεανίας ἢ νεᾶνις, ὧν ἡ ὑγεία δὲν ἦτο ἀπηλπισμένη, ἐθεωροῦντο ὡς ἀληθεῖς ἀχθοφόροι, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀπεκρούοντο ἀπὸ τῆς ἐρωτικῆς ποιήσεως. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μνημονεύσωμεν πάσας τὰς παρεκτροπὰς φιλολογίας ἀγρίας, ἅμα δὲ καὶ διεφθαρμένης, οὐδὲ νὰ εἴπωμεν ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν νέων. Τὸ ὠχρὸν καὶ ἰσχνὸν τοῦ προσώπου, τὸ κατηφὲς καὶ ἀπηνὲς τῆς ὄψεως, ἡ ἐπὶ τῆς μορφῆς ἀπεικονιζομένη ἀπελπισία, ἡ παντοιοτρόπως ἐκφραζομένη ἰδέα τῆς αὐτοκτονίας, ἡ μετὰ τῆς τοιαύτης θεατρικῆς παραστάσεως ἁρμόζουσα περιβολή, τοιαῦται αἱ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ἰδιοτροπίαι αἱ εἰς τὴν βυρώνειον φιλολογίαν ὀφειλόμεναι[1].

Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσι ταῦτα. Παρὰ τοὺς ἥρωας τῆς μυθιστορίας καὶ τοῦ δράματος καὶ παρὰ τοὺς εὐήθεις αὐτῶν μιμητάς, παρουσιάζεται ἡ θλιβερὰ, ἡ φοβερὰ πραγματικότης. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ καταδείξωμεν ἐνταῦθα τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τὰ ἀποῤῥέοντα ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ ἀφηγεῖσθαι ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ διὰ τῆς δολοφονίας ἢ τῆς αὐτοκτονίας ἐκδηλουμένου πάθους; Πλεῖστοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἄνευ τῶν ἐφημερίδων ἤθελον ἀγνοεῖ ὁποῖα τὰ μέσα τῆς καταστροφῆς, οὐδ' ἐσκέφθησαν ποτὲ τὰς φρικώδεις λεπτομερείας πάθους τινὸς ἢ φόνου ἢ αὐτοκτονίας, παρεσύρθησαν ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ παθητικὴν ταραχὴν, ἥτις ἐκδηλοῦται μὲν διὰ τοῦ ἐγκλήματος, χαρακτηρίζεται δὲ ἐνίοτε διὰ τῆς παραφροσύνης. Ὁ τύπος διὰ τῆς ἀσυγγνώστου προθυμίας, μεθ' ἧς ἀποδέχεται τὰ φρικωδέστατα γεγονότα, παροτρύνει διὰ τῆς ἀφηγήσεως τοιούτων συμβάντων τὸν ζῆλον τῶν συγχρόνων μυθιστοριογράφων καὶ δραματικῶν ποιητῶν, οἵτινες, ὅπως συγκινήσωσι τὸ κοινὸν, νομίζουσιν ἀναγκαῖον νὰ πολλαπλασιάζωσι τοὺς φόνους, τὰς δηλητηριάσεις καὶ τὰ πτώματα, καὶ νὰ φέρωσιν εἰς φῶς τὰ μέγιστα ἐγκλήματα.

Ἐν πάσῃ ἐποχῇ ὁ πόθος τοῦ ἀρέσκειν καὶ ὁ ἔρως ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Οὕτω τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα, τὰ ἄσματα τῶν τοῦ μεσαιῶνος ἀοιδῶν (troubadours) καὶ αἱ θαυμάσιαι παραδόσεις, ἃς ὁ Ἀριόστος καὶ ὁ Τάσσος ἐν λαμπροτάτῃ γλώσσῃ περιέσωσαν, διέδωκαν τὸν πόθον τῶν εὐγενῶν καὶ ἐπικινδύνων ἐπιχειρήσεων *ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, τῆς δόξης καὶ τοῦ ἔρωτος* (pour Dieu, la gloire et l'amour). Τὸ μειδίαμα τῆς καλλονῆς ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀνδρείας. Ὅπως γίνῃ τις ἀρεστὸς εἰς τὴν κυρίαν του (pour plaire à sa dame), ὤφειλε νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ἢ ν' ἀπελευθερώσῃ αἰχμάλωτον ἢ νὰ σώσῃ θῦμά τι τῆς κτηνώδους βίας. Παράδοξος ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ φιλαρέσκεια, ὁ ἔρως καὶ ἡ καθολικὴ πίστις, συνεχέοντο ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ τῶν πολεμικῶν καὶ ἐρωτικῶν, τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐπιχειρήσεων! Ἡ ἐποχὴ αὕτη παρήγαγε καὶ μεγάλα καὶ παράδοξα, τὰς δὲ σταυροφορίας διεδέχθησαν αἱ ἐρωτικαὶ καὶ ἱπποτικαὶ μωρίαι. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐνέπνευσεν εἰς τὸν σκωπτικὸν Σερβαντὲς τὴν ἱστορίαν τοῦ παράφρονος Δὸν Κισώτου καὶ τοῦ ἱπποκόμου αὐτοῦ Σάνχο Πάνσα.

1. Ἐγράφετο ἐν ἔτει 1841.

Ἡ φιλαρέσκεια ἀναπτύσσεται ἐν τῇ γυναικὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Διὰ νέου συνήθως στολισμοῦ ἀμείβονται καὶ ἐνθαρύνονται αἱ περὶ τὴν μελέτην ἢ τὴν ἐργασίαν ἢ τὴν ἀγαθοεργίαν πρῶται αὐτῶν προσπάθειαι. Πολλάκις δὲ πιμωροῦνται ἁπλῶς καὶ μόνον διότι ἐφάνησαν ἀχάριτες ἐν τῇ στάσει αὐτῶν ἢ τῇ ἐνδυμασίᾳ.

Ἐλπὶς Σ. Σοῦτσος.

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ιθ'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ ***, ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Μαρτίου 1880.

Εἶνε σήμερον ἡ τελευταία Κυριακὴ τῶν ἀπόκρεω, καὶ ἡ πόλις ὁλόκληρος, μεταμφιεσθεῖσα σύσσωμος ἀπὸ τῆς χθὲς ἑσπέρας. . . καλύπτεται σήμερον διὰ παχείας χιόνος. Μετημφιέσθη, βλέπεις, ἡ πόλις ἀντὶ τῶν κατοίκων της, οἱ δὲ κάτοικοί της θρηνοῦσι καὶ ὀλοφύρονται καὶ κόπτονται καὶ βλασφημοῦσι, διότι ὁ καιρὸς ἐχάλασε τὰς διασκεδάσεις των. Ἂν ἀνῆκον εἰς τοὺς εὐλαβεῖς ἐκείνους καὶ θεοσεβεστάτους θεολόγους, οἵτινες προτείνουσι νὰ κρεμασθῇ ὁ καθηγητὴς Ζωχιός, διότι ἀναπτύσσει τὰς θεωρίας τοῦ Δάρουϊν ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς καθέδρας, καὶ τὸν πρόσφατον θάνατον χριστοῦ ἀνδρὸς ἀπέδωκαν εἰς ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, τιμωρήσαντος δῆθεν τὸν ὑποστηρίζοντα τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηριακῶν κηφηνείων, θ' ἀπέδιδον κ' ἐγὼ τὸν αἰφνίδιον αὐτὸν χειμῶνα εἰς ὀργὴν θεϊκὴν, τιμωροῦσαν ἐπὶ τῇ παραλυσίᾳ των τοὺς ἀπὸ ἑνὸς ἤδη καὶ ἡμίσεος μηνὸς διασκεδάζοντας καὶ μὴ χορτάσαντας ἀκόμη Ἀθηναίους. Ἂν ἤμην μετεωρολόγος, θὰ ἔλεγον τὸ πρᾶγμα φυσικὸν καὶ προσδοκώμενον, συνδυάζουσα, ἐννοεῖται, τὸ βαρόμετρον καὶ τὰ μετεωρολογικὰ τηλεγραφήματα, τὰ ῥεύματα τῶν ἄνω καὶ κάτω στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ δὲν ἠξεύρω πόσα ἄλλα πράγματα ἀκόμη. Ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτων εἶναι, καὶ ἀρκοῦμαι ἑπομένως ὀδυρομένη κ' ἐγὼ διὰ τὸν αἰφνίδιον αὐτὸν καὶ φοβερὸν χειμῶνα, ὅστις μᾶς περιετύλιξε διὰ μιᾶς εἰς σινδόνα λευκήν, καὶ ἐσαβάνωσεν οὕτως εἰπεῖν τὰς ἐφετεινὰς ἀπόκρεω, πρὶν ἀκόμη ξεψυχήσωσι.

Παράδοξος βεβαίως θὰ σοῦ φανῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς μου, καὶ ἀπροσδόκητος ἡ ἀγγελία τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ἐκδόσεως χιόνος, τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἀναχωρῶν ὁ Φεβρουάριος. Τί θὰ εἴπῃς ὅμως, ὅταν μάθῃς ὅτι ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης ἑβδομάδος εἴχομεν ὅλα τὰ εἴδη τῶν καιρῶν, αἴθριαν καὶ ἥλιον, ἄνεμον καὶ βροχὴν, χιόνα καὶ πάγους; Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν χαρὰ *θεοῦ*, ὡς λέγει ὁ λαός· ἥλιος λάμπων καὶ θερμαίνων, οὐρανὸς ἀθηναϊκός, καὶ πλῆθος φαιδρὸν εἰς τοὺς δρόμους. Τὴν δευτέραν ἄνεμος φοβερός, καὶ τὴν νύκτα θύελλα ἀληθινή, ἀναρπάζουσα τὰς καπνοδόχας τῶν οἰκιῶν, ἐκριζοῦσα δένδρα, καὶ ἀναποδογυρίζουσα τὰς κεράμους τῶν ὀρόφων. Τὴν τρίτην. . . ἀλλοίμονον εἰς ὅσους ἐξῆλθον τῶν οἰκιῶν των! Οἱ πῖλοί των ἵπταντο ἐπὶ πτερύγων τοῦ βορρᾶ ὡς φύλλα φθινοπώρου, αἱ ῥάβδοι των ἐκυλίοντο εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς κάρφη ἀχύρων, αἱ κνῆμαί των ἀπέμενον ἀδρανεῖς ἐν μέσῳ τοῦ πεζοδρομίου, καὶ ἡ ἀναπνοή των ἐκόπτετο ὡς ὑπὸ ἀντλίαν πνευματικήν. Τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην ἡμέραι πάλιν φωτειναὶ καὶ χλιαραί, ἡμέραι ἔαρος, μεταγγίσασαι τὰς Ἀθήνας ὁλοκλήρους εἰς τὰς ἐξοχὰς τῶν περιχώρων καὶ τοὺς ἀγρούς, ὅπου τρυφερὸς ἐσείετο ὁ νεογενὴς χόρτος ὑπὸ τὴν μαλακὴν πνοὴν ἀνεπαισθήτου αὔρας. Ἔλεγέ τις, ὅτι ὁ Μάϊος, ὠφελούμενος ἀπὸ τὰς ἀπόκρεω, περιεφέρετο incognito εἰς τὴν χλοερὰν πεδιάδα, ὅπου εὐφυεῖς τινες ἀνεμῶναι καὶ λευκάνθεμα τὸν ἐνόησαν καὶ προέκυψαν πρῴϊοι εἰς προϋπάντησίν του. Ἠπατᾶτο ὅμως ὅστις τὸ ἔλεγε. Ἦτο ὁ Φεβρουάριος, ὁ ἐλεεινὸς *Κουτσοφλέβαρος* τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐυασκαρεύετο καὶ αὐτὸς προσωρινῶς καὶ ὑπεκρίνετο τὸν Μάϊον, ἀλλ' ἔμενεν ὅμως πάντοτε κατὰ βάθος ὁ παροιμιακὸς μὴν τοῦ ψύχους καὶ τοῦ βορρᾶ. Τὴν ἰδίαν εὐθὺς ἑσπέραν μᾶς ἔφερε βροχὴν παγετώδη, καὶ τὴν ἑπομένην πρωΐαν ἐλαφραὶ χιόνος νιφάδες ἀπεπειρῶντο νὰ ῥῴσωσι λευκὰς τῶν οἰκιῶν μας τὰς στέγας. Δὲν τὸ κατώρθωσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ τὸ κατώρθωσαν τὴν ἑπομένην, καθ' ἣν ὁ ὁρίζων τῶν Ἀθηνῶν μετεβλήθη διὰ μιᾶς εἰς ὁρίζοντα τοῦ Βερολίνου, καὶ τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 6 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν, καὶ αἱ μῦταί μας ἐκοκκίνισαν ὡς μήκωνες ἀνθηροί. Σήμερον τέλος ἐξυπνήσαμεν, καὶ αἱ Ἀθῆναι εἶχον τὴν ὄψιν πλακοῦντος ἀφρώδους, ἐκ τῶν ὡραίων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους, ἐνθυμεῖσαι, τόσον λαιμάργως ἄλλοτε κατεπίνομεν εἰς Ἀϊδελβέργην. Μιᾶς σπιθαμῆς, —ἀκούεις; μιᾶς σπιθαμῆς εἶχε πάχος ἡ χιών· καὶ καθ' ἣν ὥραν σοῦ γράφω,

ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορδυλημένη,

πίπτει πάντοτε πυκνὴ καὶ ἁδρά, ὡς πίπτουσιν ἀπό τινος αἱ ἰδέαι πυκναὶ καὶ ἁδραὶ ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ βουλευτηρίου, ὅπου θὰ ἔμαθες βεβαίως ἐκ τῶν ἐφημερίδων, ὁποῖον ἡρωϊκὸν θόρυβον παρήγαγεν ἐσχάτως μία μας ὁμόφυλος, ἀνανεώσασα τὰς παραδόσεις τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς, καὶ τακτικὸν συνάψασα διάλογον ἀπὸ τῶν ἀκροατηρίων πρὸς τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ . . . ἀγορεύοντας.

Φαντάζεσαι ὁποίαν λύπην, ὁποίαν ἀγανάκτησιν, ὁποίαν ἀπόγνωσιν παρήγαγεν ἡ παράδοξος αὕτη καὶ ἀπευκταία τοῦ χειμῶνος ἐμφάνισις ἐν τέλει τῶν ἀθηναϊκῶν Κρονίων. Ἐκτὸς ἴσως τῶν οἰκοδεσποτῶν καὶ τῶν ἀμφιτρυόνων, οἵτινες εὗρον εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν νὰ κλείσωσι τοὺς οἴκους των πρὸς τὸν βορρᾶν καὶ τοὺς... μετημφιε-

σμένους, πάντες οἱ ἄλλοι, οἱ θέλοντες νὰ χορεύσωσιν, οἱ θέλοντες νὰ μεταμφιεσθῶσιν, οἱ θέλοντες νὰ *σεριανίσωσιν*. οἱ θέλοντες νὰ ἴδωσι τέλος πάντων εἶνε ἀπαρηγόρητοι. Δὲν σοῦ λέγω: *τὸ φυσοῦν καὶ δὲν κρυώνει*, κατὰ τὴν παροιμίαν, καθότι περὶ τοῦ τελευταίου τούτου φροντίζει ὁ βορρᾶς καὶ ἡ χιών, ἀλλ' ἀναντιρρήτως *τὸ φυσοῦν καὶ δὲν ζεσταίνεται*. Δὲν ἐννοοῦν πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ διασκεδάσωσι τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν ἀπόκρεω, ἀφοῦ διεσκέδασαν ἤδη ἐξ ἄλλας Κυριακὰς καὶ ἐξ ἄλλα Σάββατα, καὶ ἐξ ὅλας ἑβδομάδας. Καὶ πῶς διεσκέδασαν! καὶ πῶς ἐχόρευσαν, καὶ πῶς μετημφιέσθησαν! Τὸ γνωρίζεις ἤδη ἀρκετά, διότι ὅλα μου τὰ γράμματα ἀπὸ δύο σχεδὸν μηνῶν δὲν ἦσαν ἄλλο τίποτε ἢ χρονικὰ τῶν ἀθηναϊκῶν διασκεδάσεων, καὶ χρονικὰ ἀτελῆ,—σημείωσαι—διότι ἐν μέσῳ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκείνου τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς τέρψεως, ὅπου ἐπὶ ἓξ ὅλας ἑβδομάδας ἔπλεεν ἀμέριμνος ἡ χορευτικὴ τῶν Ἀθηναίων κιβωτός, πολλὰς κατ' ἀνάγκην ἐλησμόνησα ἑσπερίδας καὶ πολλοὺς παρέλειψα χορούς. Οὔτε τὰς ὡραίας ἑσπερίδας τῆς Κυρίας Σ. σοῦ ἐμνημόνευσα, αἵτινες ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν συνεκέντρουν ἐντὸς πολυτελεστάτων αἰθουσῶν τὸ ἄνθος τοῦ ἀθηναϊκοῦ κόσμου, οὔτε τὰς συναναστροφὰς τῆς Κυρίας Δ., ὅπου ὀλίγος μέν, ἀλλ' οἰκεῖος καὶ εὔθυμος ὅμιλος παρέτεινε μέχρι τῆς τετάρτης πρωϊνῆς ὥρας τὸ ταραχῶδες cotillon, οὔτε ἄλλας, μεμονωμένας καὶ μικροτέρας νυκτερινὰς ὁμηγύρεις, τῶν ὁποίων καὶ τόρα πλέον,—κατόπιν ἑορτῆς—θ' ἀπέβαινε μακρὰ ἡ ἁπλῆ μόνον ἀπαρίθμησις.

Καὶ αὐτὴν ὅμως τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα, ἧς αἱ ἄπληστοι Ἀθῆναι θρηνοῦσι σήμερον χιονοσκεπεῖς τὴν τραγικὴν καταστροφήν, δὲν ἐμείναμεν ἄγευστοι πλακούντων οὐδὲ ἄποτοι λεμονάδων. Πλὴν τοῦ ὡραίου χοροῦ τῆς Κυρίας Α., δι' οὗ φαιδρῶς ἑωρτάσθησαν οἱ πρόσφατοι ἀρραβῶνες ζεύγους νεαροῦ, πλὴν τοῦ δευτέρου χοροῦ τῆς ἐν Πειραιεῖ λέσχης, ὅστις ἐπέτυχεν, ὡς λέγεται, πολὺ περισσότερον τοῦ πρώτου. ἡ παρὰ τῇ Κυρίᾳ Ν. Σ. λαμπρὰ ἑσπερὶς τῆς παρελθούσης πέμπτης ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡ μεγαλοπρεπεστέρα προπομπὴ τῶν ἐφετεινῶν ἀπόκρεω, καὶ ἀφῆκεν ἀνεξάλειπτον τὴν μαγευτικήν της ἐντύπωσιν εἰς πάντων τῶν προσεκλημένων τὴν μνήμην. Οὔτε τῶν ὡραίων αἰθουσῶν ἡ πλήρης καλλαισθησίας διακόσμησις, οὔτε ἡ χάρις τῶν κυριῶν καὶ τῶν ἐσθήτων αὐτῶν ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ περὶ πάντα τάξις καὶ εὐρυθμία, αἵτινες ἐμαρτύρουν ὅτι τοιούτου εἴδους ὑποδοχαὶ οὐδὲν ἦσαν τὸ ἀσύνηθες διὰ τοὺς οἰκοδεσπότας, οὔτε τὸ ὡραῖον διπλοῦν δεῖπνον καὶ τὸ πρωτοφανὲς διπλοῦν cotillon ἦσαν τὰ κύρια θέλγητρα τῆς μοναδικῆς ἐκείνης συναναστροφῆς. Ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἐπέλαμπε καὶ ἐζωογόνει καὶ ἐφαίδρυνε τὴν ὁμήγυριν ἡ ἀνέκφραστος ἐκείνη χάρις, ἧς ἡ οἰκοδέσποινα κατέχει τὸ μυστήριον, ἡ φυσικὴ ἐκείνη καὶ ἐγγενὴς οὕτως εἰπεῖν προσήνεια τοῦ ἤθους, τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ ὅμως διακεκριμένον τῶν τρόπων, ἡ ἁβρὰ ἐκείνη φιλοφροσύνη, ἥτις vous met si bien à votre aise, ὅπως λέγουσιν οἱ Γάλλοι, καὶ ὅπως δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς ἀκόμη ἑλληνιστί, στερούμενοι πιθανῶς τὴν ἔκφρασιν διότι στερούμεθα ἐν γένει καὶ τὸ πρᾶγμα.

Ὡς πρὸς τοὺς μετημφιεσμένους, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοὺς θέλοντας νὰ μεταμφιεσθῶσι, μὴ νομίσῃς ὅτι τοὺς ἐζημίωσε πολὺ ἡ χθεσινὴ καὶ σημερινὴ χιών. Ἂν ἀπέκλεισεν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν δρόμον, πρὸς μεγίστην λύπην τῶν κεχηναίων, οἵτινες μόνον πρὸς τὸν συννεφῆ οὐρανὸν δύνανται σήμερον ν' ἀποτείνωσι τὸ *εὐφυές* των *Κόφ' το*, ἤνοιξεν ὅμως εἰς αὐτοὺς τὰς οἰκίας, ὅπου ἐκόντες ἄκοντες ἀνοίγουσι τὰς θύρας των οἱ οἰκοδεσπόται πρὸς τὰ χιονόπαστα στίφη, ἅτινα, καίτοι ῥιγοῦντα καὶ τρέμοντα, ἐννοοῦσι ν' ἀναπτύξωσιν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τὸν πενιχρὸν τῆς εὐφυΐας των σπόρον. Τι ἐς μάλιστα τῶν ἀμφιτρυόνων καὶ προσεκάλουν ἤδη πρὸ ἡμερῶν τοὺς κομψοὺς δομινοφόρους διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου ταύτης φράσεως: «Αὔριον δεχόμεθα μασκαράδες. Ἔρχεσθε καὶ σεῖς;»

Ἐννοεῖς λοιπὸν τί ἔγεινε χθὲς τὴν νύκτα, καὶ τί θὰ γείνῃ πιθανώτατα καὶ ἀπόψε. Φαντάζεσαι ὁποία ποσότης εὐφυΐας incognito ἔχει νὰ δαπανηθῇ, καὶ πόσον θὰ διασκεδάσωσιν οἱ συνάγοντες ὑπὸ τὴν στέγην των τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα καὶ πολύστομα σμήνη, ἅτινα εἰσέρχονται, τρώγουσι, πίνουσι, χορεύουσι, λέγουσιν ὅ,τι φθάσωσιν, ἐντείνοντα μέχρι κρωγμοῦ τὴν φωνήν των, καὶ ἀπέρχονται ἄγνωστα καὶ κατευχαριστημένα.

Κατευχαριστημένα; Ὄχι πάντοτε δυστυχῶς, διότι καὶ ἡ διασκέδασις αὐτὴ ἔχει ἐνίοτε τὴν σκιεράν της ὄψιν. Ἄκουσε, νὰ γελάσῃς. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εὐάριθμος, ἀλλὰ φαιδρὰ δομινοφόρων ὁμὰς περιήρχετο ἑσπέραν τινὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, ζητοῦσα διασκέδασιν καὶ χορὸν εἰς πᾶσαν οἰκίαν, τῆς ὁποίας ἔβλεπε φωτισμένα τὰ παράθυρα. Τοιαύτη ἔτυχε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ οἰκία τις, ὅπου κατῴκει ἄλλοτε γνώριμον εἰς τοὺς φίλους μας πρόσωπον. Οἱ εὔθυμοι νυκτοπλάνητες εἶδον φῶς εἰς τὰ παράθυρα, ὑπέθεσαν φυσικῶς ὅτι ὁ φίλος των ἔδιδε συναναστροφήν, καὶ χωρὶς τινος δισταγμοῦ ἐζήτησαν διὰ τοῦ ἁμαξηλάτου των τὴν ἄδειαν ν' ἀναβῶσι. Ἡ ἄδεια, ἐννοεῖται, τοῖς ἐδόθη, καὶ μετ' ὀλίγον οἱ μετημφιεσμένοι μας εὑρίσκοντο ἐν μέσῳ ὁμηγύρεως κυριῶν καὶ κυριῶν, τῶν ὁποίων... παραδόξως οὐδένα κατώρθωσαν ν' ἀναγνωρίσωσιν. Οἱ θορυβωδῶς ὑποδεχθέντες αὐτοὺς εἶχον ἄψογον τὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς ἄψογαν

καὶ τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ τοὺς τρόπους ὑπερβαλλόντως διακεκριμένους.

— Ποῦ διάβολον ἐπέσαμεν! ἐψιθύριζεν ὁ εἷς τῶν δομινοφόρων.

— Ποῦ εἶνε ὁ κύριος Α.; ἔλεγεν ὁ ἄλλος, καὶ ἐνόει τὸν πρὸ τεσσάρων ἤδη μηνῶν μετοικήσαντα οἰκοδεσπότην.

— Δὲν γνωρίζω ψυχήν! παρετήρει τρίτος, καὶ πάντες ἔμενον βωβοὶ καὶ συγκεχυμένοι, ὅτε εἷς τῶν χορευτῶν, ῥωμαλέος καὶ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς, πλησιάζει εἰς τὸν παρείσακτον ὅμιλον. καὶ ἐρωτᾷ διὰ βροντώδους φωνῆς:

— Ἔχετε ἄδειαν;

— Βέβαια. Ἐζητήσαμεν ἄδειαν, πρὶν ἀναβοῦμεν.

— Καλὲ ἄδειαν ἀπὸ τὸν οἰκοκύρην ἔχετε;

— Δὲν ἠξεύρομεν ποῦ εἶνε ὁ οἰκοκύρης· ἡμεῖς ἐστείλαμεν τὸν ἁμαξᾶν μας, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι ἠμποροῦμεν...

— Ἀ! ἔτζι; πολὺ καλά! Καθίσατε, παρακαλῶ!

Ἀλλὰ ποῦ νὰ καθίσουν οἱ φίλοι! Τὰ πράγματα ἐλάμβανον ὄψιν παράδοξον, καὶ ἱκανῶς ἀνησυχητικήν. Ὡς δροσιστικὰ προσεφέροντο εἰς τοὺς χορευτὰς ἀμύγδαλα, πορτοκάλλια καὶ ῥιζόγαλον μετὰ πολλῆς κανέλλας, ἡ δὲ ὀρχήστρα, ἀποτελουμένη ἐκ δύο *ζυγιῶν βιολίου* καὶ *μπουζουκίου* ἤρχιζε παιανίζουσα *συρτόν!* Οὔτε ὁ χορὸς οὔτε τὰ δροσιστικὰ ἦσαν φαίνεται τῆς ὀρέξεώς των, καὶ ἐνῷ ἡ λοιπὴ ὁμήγυρις συνεκρότει περὶ τὴν αἴθουσαν τὸν ὀρχηστικόν της κύκλον, οἱ δομινοφόροι μας ἐτρέποντο ἀψοφητί, ὡς φαντάσματα, πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἡτοιμάζοντο ἤδη νὰ διαβῶσι τὴν φλιάν, ὅτε κυρία τις ἀποσπᾶται τοῦ συρτοῦ, τοποθετεῖται δίκην Κερβέρου πρὸ τῆς θύρας, καὶ ἐρωτᾷ, ἐπιχαρίτως μειδιῶσα·

— Καὶ πῶς, κύριοι, ἔτζι θὰ φύγετε, χωρὶς νὰ ἰδοῦμεν τὰ χρυσᾶ σας μοῦτρα;

— Ἀλλά, κυρία μου, ἀπαντᾷ εἷς τῶν νέων, ὃν εἶχε, φαίνεται, περισσότερον προσβάλει ὁ ἀπρεπὴς τοῦ προσώπου του χαρακτηρισμός, τὰ μοῦτρά μας ἔχουν, βλέπετε, μουτσούναις. καὶ ὁ ἁμαξᾶς μας μᾶς εἶπεν, ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι νὰ μὴ ταῖς Ἀβγάλωμεν.

— Κὺρ Γιάννη! φωνεῖ τότε ἡ κυρία πρός τινα τῶν χορευτῶν, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν γίνεται! πρέπει κἄποιος νὰ Ἀβγάλῃ τὴν *μάσκαρά* του.

— Ἐννοιά σας, κυρία Οὐρανία, λέγει σοβαρὸς προσερχόμενος ὁ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς. Ἐννοιά σας! ἀφῆστε τὸ πρᾶγμα ἐπάνω μου, καὶ θὰ ἰδῆτε.

Στρεφόμενος δὲ πρὸς τοὺς δομινοφόρους, οἵτινες πολὺ πιθανῶς εἶχον ἀρχίσει νὰ ὀσφραίνωνται δυσάρεστα, παρατηρεῖ μεθ' ἱκανοῦ μεγαλείου.

— Ἡ κυρία ἔχει δίκαιον. Ἕνας τοὐλάχιστον ἀπὸ σᾶς πρέπει νὰ Ἀβγάλῃ τὴ μάσκα του.

— Ἀλλὰ ὁ ἁμαξᾶς μας...

— Ὁ ἁμαξᾶς σας, ὁ ἁμαξᾶς σας! Ποῦν' τος αὐτὸς ὁ ἁμαξᾶς σας;

— Νικόλα! κραυγάζει τότε στεντόρειον ἀπὸ τῆς κλίμακος εἷς τῶν μετημφιεσμένων, ἔλα γρήγορα ἐπάνω!

Καὶ μετὰ στιγμὴν ἐμφανίζεται ὁ Νικόλας.

— Καλὸ 'ς τὸν κὺρ Νικόλα! φωνεῖ αἴφνης σύμπασα ἡ ὁμήγυρις, καὶ ὁ πορφυροῦς τὴν ὄψιν Ἡρακλῆς τῷ προσφέρει ποτήριον οἴνου.

— Τί σοῦ πρᾶμμα εἶν' αὐτοὶ οἱ λεβέντες; τὸν ἐρωτᾷ.

— Καλὰ παιδιά, κὺρ Γιάννη! Ἐστὴν ὑγειά σας, ἀδέρφια. καὶ ὁ Θεος 'ς τὸ καλό!

— Ἀ! ἔτζι; Πολὺ καλά, κύριοι! Εὐχαριστοῦμε! καὶ νὰ μᾶς συγχωρῆτε!

Οἱ φίλοι κατέβησαν, ἐννοεῖται, τὰς βαθμίδας ἀνὰ τέσσαρας, δὲν ἀναφέρει δὲ ἡ ἱστορία ἂν ἐξηκολούθησαν τὴν νυκτερινὴν αὐτῶν ἐκδρομήν.

Μαντεύεις τί εἶχε συμβῆ; Ὁ μάγειρος τοῦ πρώην οἰκοδεσπότου τῆς οἰκίας, λαβὼν παρὰ τοῦ κυρίου του τὴν ἄδειαν, εἶχε συγκαλέσει ἐν τῇ κενῇ οἰκίᾳ τοὺς συναδέλφους καὶ φίλους του εἰς χορόν. Τὰ λοιπὰ ἐξηγοῦνται.

Ἡ χιὼν ἔπαυσε νὰ πίπτῃ καθ' ἣν ὥραν κλείω τὴν ἐπιστολήν μου. Ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου, καὶ βλέπω σχεδὸν αἴθριον τὸν οὐρανόν. Φαντάσου, ἂν αὔριον εἶχε ὡραία ἡμέρα! Ἂς χαίρουν τὰ Κούλουμα καὶ τὸ Φάληρον.

Σοφια.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ Δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

412.

Οἱασδήποτε καταισχύνης κριθῇ τις ἄξιος, σχεδὸν πάντοτε δύναται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ φήμην.

413.

Ὁ μονοτρόπως εὐδοκιμῶν δὲν ἀρέσκει ἐπὶ πολύ.

414.

Οἱ μαινόμενοι καὶ οἱ μωροὶ δὲν βλέπουσιν εἰμὴ διὰ τῶν ὀμμάτων τῆς ψυχικῆς αὐτῶν διαθέσεως.

415.

Ἐνίοτε ὁ νοῦς χρησιμεύει πρὸς τολμηρὰν ἀνοησιῶν ἐκτέλεσιν.

416.

Ἡ ὀξύτης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ περὶ τὸ γῆρας ἐπιτεινομένη, οὐ μακρὰν τῆς μανίας ἐξάγει.

417.

Ἐξ ἀμοιβαίου ἔρωτος κάλλιον ἐθεραπεύθη ὁ πρὸ τοῦ ἄλλου θεραπευθείς.

418.

Αἱ νέαι γυναῖκες, αἱ ἀποτροπιαζόμεναι τῶν

θρυπτομένων τοὺς τρόπους, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ γηραιοί, οἱ μὴ ἐπιθυμοῦντες ἀνδρὸς γελοίου φήμην, οὐδέποτε πρέπει νὰ λαλῶσι περὶ ἔρωτος, ὡς περὶ πράγματος, εἰς ὃ δύνανται νὰ ἀναμιχθῶσι.

419.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φανῇ μέγας ἐν ὑπουργήματι τῆς ἀξίας αὐτοῦ κατωτέρῳ, ἀλλὰ πολλάκις φαίνεται μικρὸς ἐν ὑπουργήματι ἀνωτέρῳ αὐτοῦ.

420.

Πολλάκις νομίζομεν ὅτι ἀντέχομεν εἰς τὰς δυστυχίας, ἐν ᾧ πραγματικῶς εἴμεθα καταβεβλημένοι. Ὑποφέρομεν δὲ, μὴ τολμῶντες νὰ ἀτενίσωμεν πρὸς τὰ δυστυχήματα, καθὼς οἱ δειλοὶ, οἵτινες, φοβούμενοι νὰ προπολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς, δέχονται ἀγογγύστως τὸν θάνατον.

421.

Τὰς συνομιλίας ὑποτρέφει μᾶλλον ἡ ἀμοιβαία τῶν συνομιλούντων πίστις, ἢ ὁ νοῦς αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ στρατάρχης Ναρβαὲζ ἀποθνήσκων καὶ ἐξομολογούμενος, ἠρωτήθη ἀπὸ τὸν πνευματικόν του, ἐὰν ἐσυγχώρει τοὺς ἐχθρούς του.

— Δὲν ἔχω ἐχθροὺς, ὑπέλαβεν ὑπερηφάνως ὁ στρατάρχης.

— Πῶς τοῦτο;

— Τοὺς ἐτουφέκισα ὅλους.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ἀπληστία τῶν συμφερόντων οἰκονομεῖται μέχρι τινός· ἡ ἀνάργια τῶν ἰδεῶν εἶναι ἐντελῶς ἀνοικονόμητος. (Κ. Παπαρρηγόπουλος)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ ἐν Παρισίοις νοσοκομείῳ Salpêtrière ὁ κ. Χαρκὸτ ἐπαρουσίασεν εἰς τοὺς ἀκροατάς του ἄνθρωπον, οὗτινος τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ προσώπου εἶνε κανονικόν, καὶ δεικνύει τὴν ἀληθῆ του ἡλικίαν (41 ἔτη), ἀλλὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ δεικνύει ἄνθρωπον ἐσχατόγηρον, διότι τὸ μέρος τοῦτο τοῦ προσώπου του εἶνε κατερρυτιδωμένον, μὲ τὸ δέρμα κολλημένον εἰς τὰ κόκκαλα. Μὲ ὅλην δὲ τὴν παράδοξον ταύτην ἀνωμαλίαν, ἡ γενικὴ αἴσθησις διατηρεῖται ἀλύμαντος, ἡ δὲ ρὶς καὶ τὰ ὦτα εἶνε κανονικά. Ἔνδοθεν τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τῆς γλώσσης εὑρίσκεται καὶ αὐτὸ εἰς κατάστασιν ἀτροφίας, ἐρρυτιδωμένον δὲ ὅπως καὶ ὁ οὐρανίσκος. Τὸ σύνολον τῶν παθήσεων τούτων ἀποτελεῖ παράδειγμα τέλειον τῆς νόσου, ἥτις καλεῖται προσωπικὴ *τροφονεύρωσις*, καὶ ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς βαθείας βλάβης τῶν νεύρων τῆς πέμπτης συζυγίας.

Ὁ πάσχων ὀνομάζεται Σβὰν (Schwann), εἶνε Πρῶσσος, καὶ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς ἀσθενείας του, τὴν ὁποίαν περιφέρει μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς ἐπίδειξιν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπὸ πανεπιστημίου εἰς πανεπιστήμιον· τούτου ἕνεκα ἐπαρουσιάσθη καὶ εἰς τὸ γαλλικὸν νοσοκομεῖον Salpêtrière.

Συγχρόνως ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ αὐτὸ νοσοκομεῖον, ἐν ἀπεικονίσει καταλλήλῳ, καὶ ἄλλοι ἀσθενεῖς πάσχοντες ἐξ ἀναλόγων παθήσεων, μεταξὺ δὲ τούτων καὶ γυνὴ, ἥτις, καθορωμένη ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους, φαίνεται τριακοντοῦτις, ὅπως καὶ εἶνε, ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ φαίνεται ἐντελῶς γραῖα, ἤτοι τὸ ἄκρον ἐναντίον τοῦ Σβάνν.

Ῥωσσικὴ παροιμία: Ὅπου ὁ διάβολος δὲν ἔχει καιρὸν νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος, στέλλει μίαν γραῖαν.

Ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τοῦ Ἅγ. Πέτρου χωρεῖ 54,000 ἀνθρώπους, ἡ Μητρόπολις τῶν Μεδιολάνων 37,000, ὁ Ἅγ. Παῦλος τῆς Ῥώμης 32,000, ἡ Μητρόπολις τῆς Κολωνίας 30,000, ὁ Ἅγ. Παῦλος τοῦ Λονδίνου 25,000, ἡ Ἁγ. Σοφία τῆς Κωνσταντινουπόλως 23,000, ἡ Παναγία τῶν Παρισίων 21,000, ὁ δὲ Ἅγ. Μάρκος τῆς Ἐνετίας 7,000.

Ἐπ. Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἂν λουτρὸν δι' ἑνὸς ποτηρίου ὕδατος.

Λάβετε προσόψιον· ἐμβάψατε μίαν αὐτοῦ γωνίαν ἐντὸς ὕδατος θερμοτάτου (τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἀσφαλέστερον ἐὰν προσθέσητε τινὰς σταγόνας ἀλκοόλ), καὶ ἔπειτα πρίψατε διὰ τοῦ δακτύλου, ὡς ἐὰν ἠθέλατε νὰ ἐμβάσητε τὸ προσόψιον ἐντὸς τοῦ δέρματος. Τὰ μικρὰ μέλανα τεμάχια τοῦ δέρματος τὰ ὁποῖα θὰ ἐξέλθωσι, θέλουσιν εἶσθαι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶσθε εἰσέτι καθαρὸς, μ' ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ σάπωνος τῶν ὁποίων τυχὸν ἐκάματε χρῆσιν. Τὰ μικρὰ ἐκεῖνα τοῦ δέρματος τεμάχια ἀνάγκη νὰ ἀφαιρεθῶσι. Δύνασθε βεβαίως νὰ διατηρηθῆτε καθαρώτερος μὲ ἓν ποτήριον θερμοῦ ὕδατος παρὰ μὲ ὅλην τὴν παρασκευὴν τελείου λουτροῦ, μὲ τὸν σάπωνα καὶ μὲ τοὺς σπόγγους, ἐὰν τὸ λουτρὸν τοῦτο γίνῃ ἄνευ τῆς δεούσης ἐπιτρίψεως. Ἀσθενεῖς, διαρκοῦντος μακροῦ ταξειδίου, ἐτηρήθησαν καθαρώτεροι διὰ τοῦ ἁπλουστάτου τούτου τρόπου, παρὰ ἐὰν ὑπῆρχον εἰς τὴν διάθεσίν των ὅλα τὰ ἀναπαυτικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ ἔχῃ κατ' οἶκον. Ἀλλ' εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ πλύσις διὰ πολλοῦ ὕδατος ἔχει καὶ ἄλλα ἀποτελέσματα ἐκτὸς τῶν ἐκ τῆς καθαριότητος, διότι τὸ δέρμα διὰ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ ὕδατος γίνεται μαλακώτερον καὶ εὐδιαθετώτερον πρὸς τὴν διαφόρησιν. Κατὰ συνέπειαν καὶ ἐκτὸς τῆς καθαριότητος, εἶναι χρήσιμον καὶ σωτήριον τὸ νὰ πλυθῇ τις γενικῶς διὰ χλιαροῦ ὕδατος.

[Miss Nightingale] **

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15